

Analýza rizik souvisejících s nebezpečným pronásledováním - Stalkingem

Karel Sedláček

Bakalářská práce
2014

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Karel Sedláček, DiS.**

Osobní číslo: **L11288**

Studijní program: **B3909 Procesní inženýrství**

Studijní obor: **Ovládání rizik**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Analýza rizik souvisejících s nebezpečným pronásledováním - stalkingem**

Zásady pro vypracování:

- 1. Zpracujte literární rešerše vztahující se k teoretickým východiskům v oblasti nebezpečného pronásledování a vybrané analýzy rizik**
- 2. Provedte rozbor a analýzu konkrétních případů stalkingu jako modelový vstup do dotazníkového šetření**
- 3. Pomocí dotazníkového šetření a analýzy What-if zjistěte míru informovanosti a zkušeností se stalkingem a reakci respondentů na situaci modelových případů, navrhnete opatření k eliminaci rizik souvisejících se stalkingem**

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] ČÍRTKOVÁ, Ludmila. **Moderní psychologie pro právníky: I domáci násilí, stalking, predikce násilí.** Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4722-078.

[2] SEKOT, Aleš. **Úvod do sociální patologie: I domáci násilí, stalking, predikce násilí.** 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 193 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-1052-611.

[3] ŠEFČÍK, Vladimír. **Analýza rizik.** Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009. ISBN 978-807-3186-968.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

RNDr. Jakub Trojan

Ústav environmentálních bezpečnosti

Datum zadání bakalářské práce:

1. září 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

19. září 2014

V Uherském Hradišti dne 11. srpna 2014

prof. PhDr. Ivo Barteček, CSc.
děkan

doc. PhDr. Ferdinand Mazal, CSc.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a. V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne 19. 9. 2014

.....
podpis studenta/ky

ABSTRAKT

Moje bakalářská práce na téma analýza rizik spojených s nebezpečným pronásledováním má za cíl představit teoretická východiska stalkingu a formou analýzy rizik vyhodnotit rizika spojená s nebezpečným pronásledováním na příkladu konkrétních případů stalkingu a navrhnout opatření jejich snížení. Teoretická část zahrnuje diskusi základních pojmů a doposud zjištěná a publikovaná východiska v oblasti stalkingu , dále pak vymezení pojmů riziko, nebezpečí, analýza rizik a základní metody analýzy rizik. V praktické části je pak kladen důraz na rozbor a analýzu konkrétních případů stalkingu, které dále slouží jako modelový vstup do ankety odborníků-policiistů, kdy výsledky jsou zpracovány využitím analýzy rizik What-If.

Klíčová slova: nebezpečné pronásledování, oběť, stalker, riziko, nebezpečí, analýza rizik

ABSTRACT

My thesis on the analysis of risks associated with dangerous pursuits aims to present the theoretical bases of stalking and analyze the risks associated with dangerous persecution using examples of specific cases of stalking and propose measures to reduce them. The theoretical part includes discussion about basic concepts and previously identified and published articles in stalking, then the definition of risk, danger, risk analysis and basic methods of risk analysis.

In the practical part the emphasis is on analysis of specific cases of stalking, which also serves as a model input for the survey of experts-police, when results are processed using risk analysis What-If.

Keywords: stalking victim, stalker, risk, danger, risk analysis

Poděkování

Chtěl bych na tomto místě poděkovat vedoucímu práce RNDr. Jakobovi Trojanovi za cenné rady, profesionální přístup a odborné vedení při zpracování mé bakalářské práce. Rovněž bych chtěl poděkovat mojí manželce a dětem za všeobecnou podporu při studiu.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 RIZIKO A NEBEZPEČÍ.....	11
1.1 RIZIKO.....	11
1.2 NEBEZPEČÍ	12
1.2.1 Scénář nebezpečí	12
1.3 ROZLIŠENÍ MEZI RIZIKEM A NEBEZPEČÍM	12
2 ANALÝZA RIZIKA.....	13
2.1 PŘEDMĚT A CÍL ANALÝZY RIZIKA	13
2.2 APRIORNÍ A APOSTERIORNÍ ANALÝZA	13
2.3 ABSOLUTNÍ A RELATIVNÍ ANALÝZA	14
2.4 NEJČASTĚJI POUŽÍVANÉ METODY PRO IDENTIFIKACI ZDROJŮ RIZIKA	14
3 STALKING – ZÁKLADNÍ POJMY A DEFINICE.....	17
3.1 DRUHY STALKINGU	18
3.1.1 Pokusy o kontakt pomocí komunikačních prostředků	18
3.1.2 Vyhledávání fyzické blízkosti oběti, slídění	18
3.1.3 Osočování, devalvace, nátlak a psychické deptání.....	18
3.1.4 Pokusy o kontakt přes třetí osoby.....	19
3.1.5 Fyzické násilí.....	19
3.1.6 Cyberstalking.....	19
3.2 SPECIFICKÁ OBLAST STALKINGU-PRONÁSLEDOVÁNÍ CELEBRIT	20
4 POSUZOVÁNÍ NEBEZPEČNOSTI STALKINGU	22
4.1 INFORMACE O PRONÁSLEDOVATELOVI.....	22
4.1.1 Odmítnutý pronásledovatel	23
4.1.2 Hledač intimity	23
4.1.3 Nekompetentní nápadník.....	23
4.1.4 Zlostný pronásledovatel	23
4.1.5 Predátorský pronásledovatel.....	24
4.2 INFORMACE O OBĚTI	24
4.3 FALEŠNÉ OBĚTI STALKINGU	25
4.4 PODMÍNKY PRO ROZPOZNÁNÍ STALKINGU V PRAXI.....	26
4.4.1 Orientační posouzení rizika případu	27
4.4.2 Co nesní být vyšetřujícím policistou přehlédnuto a zanedbáno	28
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
5 STRUČNÝ POPIS VYBRANÉ METODY ANALÝZY RIZIKA.....	32

5.1	ANALÝZA „CO SE STANE KDYŽ“ – POPIS A ÚČEL.....	32
5.2	POŽADAVKY NA ZDROJE A TYPY VÝSLEDKŮ	32
6	MODELOVÉ SITUACE PRO PROVEDENÍ ANALÝZY	33
6.1	MODELOVÉ SITUACE	33
6.1.1	Petra versus Pavel.....	33
6.1.2	Monika versus Tomáš	35
6.1.3	Jana versus Dan.....	36
2.1	ZÁVĚRY K JEDNOTLIVÝM PŘÍPADŮM	38
6.1.4	Shrnutí případů.....	40
7	ANALÝZA RIZIK „CO SE STANE KDYŽ...“	41
7.1	ANKETA U POLICISTŮ JAKO PODKLAD K ANALÝZE RIZIK SPOJENÝCH S NEBEZPEČNÝM PRONÁSLEDOVÁNÍM	41
7.1.1	Všeobecná část ankety.....	41
7.1.2	Vyhodnocení všeobecné části ankety.....	42
7.1.3	Otázky „Co se stane když ...“ v anketě.....	44
7.2	VYHODNOCENÍ PROVEDENÉ ANALÝZY	46
8	NAVRŽENÍ OPATŘENÍ K ELIMINACI RIZIK	47
8.1	PRIMÁRNÍ PREVENCE	47
8.2	SEKUNDÁRNÍ PREVENCE.....	47
8.3	TERCIÁRNÍ PREVENCE	47
8.4	PŘÍMÁ OPATŘENÍ	48
	ZÁVĚR	49
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	50
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	52
	SEZNAM TABULEK.....	53
	SEZNAM PŘÍLOH.....	54
	STATISTICKÉ ÚDAJE O NEBEZPEČNÉM PRONÁSLEDOVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE.....	56
	NEBEZPEČNÉ PRONÁSLEDOVÁNÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI.....	58
	NEBEZPEČNÉ PRONÁSLEDOVÁNÍ V RÁMCI OKRESU UHERSKÉ HRADIŠTĚ.....	60
	POROVNÁNÍ VÝVOJE NÁPADU NEBEZPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ V RÁMCI ČR A ZLÍNSKÉHO KRAJE	62

ÚVOD

Analýza a hodnocení rizik slouží pro potřeby řízení a tvoří podklady pro rozhodovací proces. Jednotlivé procesy musí brát na zřetel určité požadavky, které by měly zaručovat správné a kvalifikované rozhodování, které je na základě současných znalostí nejlepším nástrojem pro zajištění ochrany, bezpečnosti a rozvoje státu. Jako prioritou je věnována základním zájmům státu, to zahrnuje ochranu zdraví a života obyvatel, majetku, životního prostředí, bezpečnost obyvatelstva a v neposlední řadě i kritické infrastruktury.

Vzhledem k tomu, že jsem zaměstnán jako státní zaměstnanec podílející se na trestním řízení, vybral jsem si téma své bakalářské práce právě analýzu rizik spojených nebezpečným pronásledováním – stalkingem. Je to protiprávní jednání, které je v obecném smyslu, považováno za specifickou variantu násilí. Jeho hlavním znakem je upnutí se pachatele na určitou osobu a nehraje zde roli, zda jde o pachatele známého nebo neznámého. Pachatel pak svoji oběť systematicky a až úmorně obtěžuje a vyžaduje si nevyžádané a nechtěné pozornosti. V ČR se jedná o poměrně mladý jev, respektive jev, který do podvědomí obyvatel vešel v nedávné době. Proto není toto jednání ještě zcela zmapováno a pro mnoho lidí je zatím tabu. Je zřejmé, že se tento projev násilí děje, ale nevíme o něj, je pro něj typické, že mívá často latentní průběh. Proto jsou projevy stalkingu o to nebezpečnější a přinášejí jak pro jednotlivé lidi, tak i pro společnost určitá rizika. Jejich analýzou a určením se dají tyto rizika poměrně úspěšně eliminovat.

Moje práce je rozdělena do dvou částí a to teoretickou a praktickou. Teoretická část zahrnuje diskusi základních pojmů a doposud zjištěná a publikovaná východiska v oblasti stalkingu, dále pak vymezení pojmů riziko, nebezpečí, analýza rizik a základní metody analýzy rizik. V praktické části je pak kladen důraz na rozbor a analýzu konkrétních případů stalkingu, které dále slouží jako modelový vstup do ankety odborníků-policistů, kdy výsledky jsou zpracovány využitím analýzy rizik „Co se stane když...?“. V závěru jsou pak navrženy opatření k eliminaci rizik spojených s nebezpečným pronásledováním.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RIZIKO A NEBEZPEČÍ

Pojem bezpečnostní hrozba se v bezpečnostní strategii České republiky používá pro nebezpečné jevy a procesy vyplývající z volního jednání. Jako bezpečnostní rizika jsou pak chápány jevy a procesy, které svým působením ať přímo nebo nepřímo mají negativní vliv na společnost, funkci státu nebo občany, není projevem volního jednání. Hranice těchto pojmů však není nijak striktně vymezena. Mimo pojmu bezpečnostní hrozba a bezpečnostní riziko se užívá také výrazy nebezpečí a ohrožení. [1]

1.1 Riziko

Je to termín užívaný v každodenním životě. Jsou to vyhlídky na špatné následky. Jedná se o pravděpodobnost vzniku možné škody, očekávaná hodnota škody. Je možné říct, že je to aktivace určitého nebezpečí a toto vyústí v nějaký negativní následek. Riziko má vždy dva rozměry:

- pravděpodobnost vzniku nebezpečné situace
- závažnost možného následku

U rizika lze definovat, že se u něj objevují dvě složky:

- výskyt nežádoucích následků
- nejistota (pravděpodobnost), že tyto následky nastanou

Jako dvě základní složky rizika lze považovat nežádoucí následky a nejistota s nimi spojená. Pokud chceme určit míru rizika nebezpečné činnosti, musíme vyhodnotit oba parametry. Pokud jedna z uvedených složek neexistuje, neexistuje ani riziko. Riziko je tedy kombinací nejistoty a nežádoucích následků a lze ho shrnout do rovnice:

$$\text{RIZIKO} = \text{NEJISTOTA} \times \text{NEŽÁDOUCÍ NÁSLEDKY}$$

„Riziko je tedy pravděpodobná újma způsobená dotčené osobě – nositeli rizika, vyjádřená buď penězi, nebo jinými jednotkami – počtem dnů pracovní neschopnosti, počtem lidských obětí“. [1,2]

1.2 Nebezpečí

Jedná se o jistou reálnou hrozbu poškození vyšetřovaného objektu nebo procesu. Jde vlastně o:

- nebezpečí nebo nebezpečné činnosti
- skrytá vlastnost nebo schopnost něčeho, která je schopna způsobit vznik škody
- zdroj možného ohrožení a škody

Zdroj nebezpečí je schopen aktivovat nebezpečí v konkrétním čase a prostoru. Jedná se tedy vždy o známé nebezpečí, není-li známé, nejednalo by se o nebezpečí. S pojmem neznámé riziko se můžeme rovněž setkat a jsou zdrojem zbytkových rizik. Můžeme rozlišovat *nebezpečí absolutní*, jeho realizace je vždy pro každého nepříznivou událostí a *nebezpečí relativní*, pro někoho může být jeho realizace za určitých okolností, událostí příznivou. Všeobecně převažuje nebezpečí nebo rizika relativní neboť jen málo událostí je nepříznivých vždy a pro každého.[1]

1.2.1 Scénář nebezpečí

Popisuje promítnutí nebezpečí do prostoru a času. Popisuje děje, které podmiňují výskyt nepříznivých událostí, okolnosti za kterých děje probíhají a to co je doprovází. Vytvoření scénářů nebezpečí se jeví jak jednoduché, ale u mnoha objektů a procesů je úlohou náročnou.[1]

1.3 Rozlišení mezi rizikem a nebezpečím

Zmatek v pojmech riziko a nebezpečí / hazard/ je velmi obvyklý. Ve slovnících se popisuje nebezpečí jako zdroj rizika, zatím co riziko jako vyhlídka vzniku nežádoucích následků. Nebezpečí tedy představuje zdroj rizika, zadruhé straně riziko pravděpodobnost, že zdroj bude převeden na skutečné škody. Příkladem může být oceán, který je zdrojem rizika, nebezpečí. Pokud se jej někdo pokusí překonat na prámu je to velké riziko. Pokud však oceán překonává mnohé velké lodi, je riziko téměř nulové. Při použití přiměřených ochranných opatření, je riziko podstatně redukováno. Riziko závisí tedy nejen na nebezpečí, ale i na ochranných opatřeních přijatých proti nebezpečí. [2]

2 ANALÝZA RIZIKA

Veškerá činnost člověka je spojena s nebezpečím a neurčitostmi různého původu. Analýza rizika je základním prvkem rizikového inženýrství a jakousi nutnou podmínkou pro rozhodování o riziku. Jde o jisté varování, signál. Jedná se o tzv. signálový přístup, přičemž signál je informací nebo skupinou informací, která může být přiřazena k nějaké události nebo skupině událostí. V analýze rizika jde o plánování všech možných aspektů, je to kladení otázek „co kdyby“.

2.1 Předmět a cíl analýzy rizika

Předmětem analýzy rizika je projekt, tento můžeme chápat velmi obecně. Projekty mohou být podrobeny analýze rizika bez jakéhokoliv členění. Cílem analýzy rizika je dát:

- managerovi rizika podklady pro ovládání rizik a
- rozhodovateli podklady pro rozhodování o riziku

„Předmětem a cílem analýzy rizika není zkoumání skutečností jistých“. Známa nebezpečí nemusí být vyhledávána, o tom, že pravděpodobně nastanou nelze hovořit. V některých případech je však potřebné zjistit možný scénář nebezpečí.[1]

2.2 Apriorní a aposteriorní analýza

V analýze rizika se dají rozlišit dva základní případy, mající vliv na volbu metod a postupů.

1. Jev, který již nejméně jednou nastal, byl zdrojem nebezpečí v minulosti. Jedná se o jev skutečný, známe jeho povahu a víme, že určitá událost k němu může nastat. Je tedy znám předem, i když k němu nejsou známy jeho vlastnosti. Z takových jevů vycházející analýza rizik se nazývá **apriorní analýza**.

2. U jevů a událostí, o nichž se na základě svého vědění domníváme, že by mohly nastat, aniž v minulosti někdy nastaly, odhadujeme jejich riziko na základě jejich chování, jež nastanou po analýze. V takovém případě se jedná o **apriorní analýzu**. [1]

2.3 Absolutní a relativní analýza

Absolutní analýza: jedná se o analýzu rizika sloužící ke zjištění přesné hodnoty rizika pro rozhodování. Má za úkol získat

- podklady pro převzetí rizika,
- podklady pro eliminaci nebezpečí a rizik,
- podklady pro přenesení rizik na třetí osoby,

Relativní analýza slouží

- k porovnání dvou nebo více projektů a následně pak k rozhodování o volbě projektu,
- porovnání rizik uvnitř projektu.[1]

2.4 Nejčastěji používané metody pro identifikaci zdrojů rizika

1. Relative Ranking – RR (relativní klasifikace)

Porovnávání vlastností několika procesů nebo činností a určení zda mají nebezpečné charakteristiky.

2. Cause and Consequences Analysis – CCA (analýza příčin dopadů)

Směs analýzy stromu poruch a analýzy stromu událostí.

3. Check List (kontrolní seznam)

Systematická kontrola plnění předem stanovených podmínek a opatření. Na základě seznamu charakteristik sledovaného systému nebo činností jsou vypracovány seznamy kontrolních otázek. Jejich struktura se může měnit od jednoduchého seznamu po složitý formulář.

4. Safety Audit (bezpečnostní kontrola)

System hledání rizikové situace a navržení opatření na zvýšení bezpečnosti. Představuje ji postup na hledání potenciálně možné nehody nebo provozního problému, který může nastat v posuzovaném systému.

5. What – If Analysis (analýza toho, co se stane když)

Hledání možných dopadů při jednotlivých situacích. Jedná se o spontánní diskuse a hledání nápadu, ve které skupina zkušených lidí obeznámených s procesem, klade otázky nebo vyslovuje úvahy o možných nehodách.

6. Preliminary Hazard Analysis – PHA (předběžná analýza ohrožení)

Kvantifikace zdrojů rizik – vyhledávání nouzových stavů nebo situací, jejich příčiny a dopady a na jejich zařazení do kategorií a stanovených kritérií.

7. Process Quantitative Risk Analysis – QRA (analýza kvantitativních rizik)

Predikce odhadu četnosti a dopadů nehod pro zařízení nebo provoz systému.

8. Hazard Operation Process – HAZOP (analýza ohrožení a provozuschopnosti)

Pravděpodobnostní hodnocení ohrožení a z nich plynoucích rizik. Mnohooborová a expertní metoda. Cílem je zjištění analýza identifikace scénářů potenciálního rizika. Společné zasedání expertů formou brainstormingu.

9. Event Tree Analysis – ETA (analýza stromu událostí)

Postup, který sleduje průběh procesu od spouštěcí události přes dvě možnosti – příznivé a nepříznivé. Jedná se o graficko-statistickou metodu. Graf se postupně rozvětňuje jako větve stromu.

10. Failure Mode and Effect Analysis – FMEA (analýza selhání a jejich dopadů)

Rozbor způsobů selhání a jejich důsledků. Umožňuje hledání dopadů a příčin na základě vymezených selhání zařízení. Předpokládá kvantitativní přístup řešení. Aplikace PC, výpočetního programu, náročná databáze.

11. Fault Tree Analysis – ETA (analýza stromu poruch) Systematický zpětný rozbor událostí za využití řetězce příčin. Graficko-analytická a graficko-statistická metoda. Zobrazuje se jako rozvětvený graf – strom s dohodnutou symbolikou a popisem.

12. Human Reliability Analysis – HRA (analýza lidské spolehlivosti)

Posouzení vlivu lidského činitele na výskyt pohrom, nehod, havárií, apod. nebo jejich dopadů.

13. Fuzzy Set and Verbal Verdict Method – FL –VV (metoda mlhavé logiky verbálních)

Metoda založená na jazykové proměně. Teorie mlhavých množin.

14. Probabilistic Safety Assessment – PSA (metoda pravděpodobného hodnocení)

Příspěvky jednotlivých zranitelných částí k celkové zranitelnosti celého systému. Využívá se pro modelování scénářů hypotetických jaderných havárií.[1,2]

3 STALKING – ZÁKLADNÍ POJMY A DEFINICE

Jak je uváděno v odborné literatuře, původní použití výrazu stalking, bylo v řeči lovců pro stopování, přiblížení se k lovené zvěři. Stalking=stopováním uštvávat zvěř k smrti. Z pohledu kriminologického lze stalking definovat jako úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu jejího života a ohrožuje její bezpečnost. Stalking má za přímý následek to, že závažně narušuje soukromí, osobní svobodu a lidskou důstojnost oběti, v některých závažných případech dochází k poškození duševního a tělesného zdraví oběti, případně je ohrožován její život. Stalker svoji oběť například sleduje, zasypává sms zprávami, e-maily, telefonáty nebo nechtěnými pozornostmi.

Ve forenzní psychologii je stalking, v obecném smyslu, považován za specifickou variantu násilí. Jeho hlavním znakem je upnutí se pachatele na určitou osobu a nehraje zde roli, zda jde o pachatele známého nebo neznámého. Pachatel pak svoji oběť systematicky a až úporně obtěžuje a vyžaduje si nevyžádané a nechtěné pozornosti. *Pronásledovatelé mohou, ale také nemusejí trpět psychickou poruchou, která by dosahovala stupně klinické diagnózy.* [3]

Stalking způsobuje vážné narušení soukromí, osobní svobodu a lidskou důstojnost oběti. Dokonce v některých vážnějších případech poškozuje duševní a tělesné zdraví oběti a může ohrozit i její život. Nejčastějšími oběťmi stalkingu jsou známé osobnosti (zpěváci, herci, politici), ex-partneři apod. Za trestný čin bylo pronásledování označeno v Kalifornii v roce 1990.

K nejtypičtějším projevům stalkingu patří:

- 1) Opakované a dlouhodobé *pokusy kontaktovat oběť* pomocí dopisů, e-mailů, telefonátů, SMS zpráv, zasílání dárků. Obsah zpráv se může jevit ze začátku jako příjemné, které se posléze stanou urážejícími, nevkusnými a až zstrašujícími.
- 2) *Demonstrování moci a síly stalkera.* Ve svých projevech dává důraz na přímé nebo nepřímé výhrůžky, které jsou důvodné v oběti vzbudit strach. Do této kategorie lze zařadit především fyzické pronásledování oběti cestou do práce, na nákup a naopak, pronásledování autem, čekání na oběť před domem apod.[4]
- 3) *Poškozování a ničení věcí.* Může se jednat o poškrabané auto, posprejovaný lak, propíchnuté pneumatiky, pomalovanou omítku na domě či vchodové dveře, rozbité

okno, likvidace domácího zvířete, případně poškození osobních věcí. Do této skupiny může patřit i zasílání virů, aby došlo ke ztrátě dat v počítači oběti.[4]

3.1 Druhy stalkingu

Chování pronásledovatelů bývá po jevové stránce rozmanité. Může používat ilegální prostředky jako je například ničení cizích věcí, pomluvy, podvody, ale také legální neškodné prostředky jako je telefonování, zasílání dopisů a dárků apod. Jednotlivé projevy sami o sobě nezakládají stalking a rovněž o něm nic nevypovídají. Proto je důležitá celková skladba a souběh těchto projevů. Až ucelené informace nám mohou dát odpověď, zda se jedná o stalking a jsou naplněny jeho znaky, které ho určují.

3.1.1 Pokusy o kontakt pomocí komunikačních prostředků

Moderní styl současného života, dává k pronásledování vhodné podmínky. Mobilní telefony, pevné telefonní linky a zejména internet dávají jednoduché a nenáročné možnosti pro obtěžování vyhlédnuté oběti. Obecně lze říct, že velké množství telefonátů nebo jiných kontaktů bez věcného důvodu a bez vyžádání, či dokonce proti vůli oběti, překračuje únosnou mez. O telefonním teroru lze hovořit, když volající do sluchátka mlčí, volaného uráží a to mnohdy vulgárně, vyhrožuje mu nebo zamlčuje svoji identitu. Podobně může zanechávat výhrůžky nebo nechutné vzkazy na záznamníku. K podstatně protřelejšímu jednání patří umístění vzkazů na pracovní stůl, stěrače auta nebo dokonce dovnitř vozidla. Pokusy o kontakt zpravidla zahrnují moment zastrašování, výhrůžek či nactiutrhání.

3.1.2 Vyhledávání fyzické blízkosti oběti, slídění

Pozorování nebo hlídání bydliště oběti, postávání před pracovištěm nebo přítomnost na místech, které má oběť ráda, kde tráví svůj volný čas, jsou typické projevy této skupiny aktivit pronásledovatele.

3.1.3 Osočování, devalvace, nátlak a psychické deptání

Jedná se až o polovinu případů kdy se pachatel uchyluje k osočování a lživým nactiutrhácným pomluvám. Toto může zveřejňovat pomocí letáčků, plakátů nebo zavěšovat na internet. V celku běžný jev je zveřejnění telefonního čísla oběti s tím, že tato poskytuje sexuální služby po telefonu. Jinou formou je zveřejnění falešného inzerátu přes internet nebo do jiné

libovolné inzerce. Nápisů poškozujících oběť se mohou objevit i v místě kde pracuje nebo bydlí. Do této skupiny spadají projevy pronásledovatele, který se snaží svoji oběť dostat pod tlak. Může jít o poškozování jejího majetku, vniknutí do jejího soukromí a odcizení určitých symbolických věcí (fotografie, spodní prádlo, osobní předměty). Obzvláště jsou citelné útoky proti domácím mazlíčkům.

3.1.4 Pokusy o kontakt přes třetí osoby

Je také označován jako „stalking by proxy“. Tento styl je registrován asi v jedné třetině případů pronásledování. Stalker obratně manipuluje se svým okolím a dokonce s okolím své oběti. Snaží se je přesvědčit, že on sám je tím pronásledovaným. Okolí se pak snaží domluvit oběti, organizuje vzájemná setkání, informuje pronásledovatele o záměrech skutečné oběti.

3.1.5 Fyzické násilí

Odborníci se zcela neshodují, co vše lze pod fyzické násilí při stalkingu zahrnout. Pod fyzickým násilím především chápou napadání osob a sexuální ataky, včetně znásilnění. Samotné fyzické útoky pak stalking přesouvají z lehčí kategorie protiprávního jednání do těžších kauz. Jako zvýšené ohrožení oběti lze považovat udělování kopanců, ran, úderů a pokousání. K náhlému fyzickému napadení se zbraní nebo škrcení může dojít, když se předtím dařilo oběti setkání s pronásledovatelem vyhýbat. Výjimečně se můžeme setkat i s tím, že je oběť ohrožována pomocí automobilu, kdy typické je najíždění na oběť. Mnoho pronásledovatelů se uchyluje k tomu, že předem na své jednání svou oběť upozorní, uchyluje se k tzv. avízům. Oznamují i nejtěžší zločin vraždy, celkem otevřeně oznamují termín, kdy k ní dojde a způsob jejího provedení.[3]

3.1.6 Cyberstalking

Jedná se o zvláštní formu stalkingu. Tento pojem poprvé užil Deirmenjian v roce 1999 a charakterizoval ho jako stalking v kyberprostoru, tedy pronásledování pomocí internetu. Ke cyberstalkingu patří zejména:

- *zasílání obtěžujících e-mailů,*
- *negativní zprávy o oběti v různých chat-roomech,*

- *nevyžádané, zlovolné prezentace oběti na různých místech v internetovém prostoru,*
- *vyhrožování prostřednictvím internetu, zavirování počítače, slídění na počítači oběti, zcizení elektronických dat.[3]*

Pomocí internetu může stalker anonymně, dlouhodobě a systematicky obtěžovat a deparat svoji oběť. Cyberstalking a stalking se v reálném světě od sebe velmi neliší. Většinou jsou pachatelé muži, ženy pak bývají v pozici obětí. I u cyberstalkingu je více pravděpodobné, že se pachatel a oběť dříve blíže a intimně znali. Tato forma je pro pronásledovatele atraktivní, neboť je snadno dostupná. Bez větších nákladů lze snadno svou oběť terorizovat na značnou dálku. Zábrany pachatele jsou snižovány samou technologií, kdy vše je virtuální, bez přímého styku s obětí. Cyberstalkeri využívají diskusního fóra, ve kterých se pod falešnou identitou snaží kontaktovat oběť, případně získávají informace o oběti od ostatních uživatelů internetu. K tomuto účelu mohou využívat různé typy spywarových programů. Cyberstalkeri, kteří k pronásledování využívají pouze informační a komunikační technologie, se nikdy neuchýlí k fyzickému útoku. Cyberstalking jako specifická forma stalkingu je uznávám ve forenzní psychologii a v příbuzných naukách a taktéž v legislativě.

Telefonní útoky-telefon patří mezi nejúčinnější a nejoblíbenější zbraň. Velmi dobře v něm skrýt své emoce a svou identitu. Je jedním z prostředků sociotechnického útoku.

Internetová komunikace-velmi silným nástrojem přímé komunikace je elektronická pošta. Využívá lidské slabosti pro získání požadovaných informací.[3,5]

3.2 Specifická oblast stalkingu-pronásledování celebrit

Pronásledování celebrit je poměrně samostatnou oblastí stalkingu a právě tento jev odstartoval zájem o tento fenomén. Předpokládá se, že z celkového počtu obětí pronásledování, tvoří celebrity asi jednu třetinu. Pronásledovatelé celebrit jsou ve značném věkovém rozpětí, jsou mezi nimi jak teenegaři, tak i padesátníci obojího pohlaví. Pronásledovatel se jeví jako nešťastný jedinec. Většina z nich vede samostatný život, jsou sociálně neúspěšní, proto se uchylují k představám a fantazírování o vztazích a kontaktech.

Nápadný je u pronásledovatelů celebrit častý výskyt klinicky relevantních symptomů. U pronásledovatelů celebrit se obvykle zjišťuje narcistická a borderline poruch, naopak u pronásledovatelů běžných obětí se projevuje jen vzácně. Pronásledovatel si většinou vybírá osobu s vyšším sociálním statusem a snaží se jí kontaktovat.

Další zvláštností u stalkerů, kteří pronásledují celebrity, je střídání terčů, tedy obětí jeho zájmu. Tento fenomén naznačuje, že pronásledovatelům nejde ani tak o cílovou osobu, ale o samotný proces stalkingu.

4 POSUZOVÁNÍ NEBEZPEČNOSTI STALKINGU

Při posuzování nebezpečnosti pronásledování je nutné sbírat a vyhodnocovat dostupné informace ke každému konkrétnímu případu. Jako prvotní zdroj lze považovat výpověď samotné oběti. Při jejím podání je třeba oddělit její interpretaci od faktického popisu události. Jen důsledné zjišťování skutečností nám dává možnost objektivně posoudit průběh stalkingu a odlišit falešné oběti od těch pravých. Při vytěžování obětí je důležité se nejen na rizikové faktory, ale zmapovat i pozitivní faktory, které riziko tlumí. Při posuzování stalkingu z pohledu nebezpečnosti jsou považovány především tyto okolnosti:

- informace o pronásledovateli
- informace o oběti
- situační faktory
- dynamika průběhu pronásledování.[3]

Do této doby zveřejňované poznatky a informace se opíraly o analýzu policejně dokumentovaných případů a výzkum u pachatelů, kteří se podrobili léčbě. K posouzení skutečných případů nám dávají typologie jen orientační nápovědu.[6]

4.1 Informace o pronásledovateli

Je vypracováno několik typologií pro posouzení nebezpečnosti stalkera z pohledu jeho osobnosti. Znaky, které nám jednotlivé typy klasifikují, umožňují přiřadit pronásledovatele ke konkrétnímu typu a vyvodit závěry o nebezpečnosti. Typologie stalkerů však není bez problémů a jeho přiřazení k jednomu typu není možné. I přes tyto problémy se typologie nebezpečnosti pronásledovatele těší velké oblibě a jsou využívány jako orientační vodítko. Rozpoznat a odhalit stalkera nebývá jednoduché a v mnohých případech se to ani nepodaří. Může se jednat o společensky a svým chováním o osobu zcela normální, u které se nedá ani vytušit, že svou oběť pomocí např. sms zpráv nebo přes internet, obtěžují.

U pronásledovatelů vždy zjišťujeme:

- **eskalaci**, tj. zda pronásledování má či bude mít stupňující tendenci,
- **dobu či délku pronásledování**, zpravidla platí: čím delší průběh, tím horší prognóza,

- **znovu obnovení obtěžování**, poté co pachatel své činy zdánlivě ukončil,
- **intenzitu psychického a sociálního poškozování oběti.**

S přihlédnutím k těmto hlediskům rozlišujeme pět typů stalkerů.

4.1.1 Odmítnutý pronásledovatel

Dopouští se pronásledování v důsledku roztrpčení a rozčarování z ukončeného vztahu. Může se jednat o vztah intimní, rodinný, pracovní či obchodní, není výjimkou ani vztah terapeutický. Chování stalkera je následek jeho touhy o obnovení vztahu nebo je odplatou, revanší za odmítnutí. Může se jednat o spojení obojího. Stalking je u těchto pachatelů kompletně či alespoň z části substitucí, náhradou za ukončený vztah.

4.1.2 Hledač intimity

Tento touží po vztahu s osobou, která ho nějak zaujala a o které si myslí, že bude jeho náklonnost a city opětovat. Obvykle si za cíl vybírá osoby cizí nebo jen povrchně mu známé. Z této řady se obvykle prezentuje většina pronásledovatelů celebrit. Tento typ neusiluje primárně o sexuální vztah, ale dominuje touha po tom, aby byl vnímán, a akceptován uctívanou osobou. Pronásledovatelé tohoto typu mívají zpravidla prázdný život, smyšlený vztah je zpravidla jediným zástupným vztahem v jejich současném životě.

4.1.3 Nekompetentní nápadník

Tento typ touží po nějakém poměru, ale netouží po intimitě či opětování vztahu. Jde mu o rande nebo sexuální schůzku. V této skupině jsou často sociálně a interpersonálně málo způsobilí jedinci. Díky své sociální nešikovnosti zažívají jasná odmítnutí, vzdají to, ale bohužel se upnou jinam, vyberou si jinou oběť.

4.1.4 Zlostný pronásledovatel

Svou oběť úporně pronásleduje kvůli skutečnému nebo domnělému zranění, újmě, kterou mu jeho oběť přivodila. Tito stalkeři vynikají ve vyhrožování a zastrašování, bývají až kverulantsky vytrvalí. Jejich cíl může být individuální i skupinový. Obtěžování mu přináší satisfakci, jde jim o moc a kontrolu nad obětí. Cítí se sami obětí, jsou přesvědčeni o svém právu. Mají dojem, že oběť je poškodila.

4.1.5 Predátorský pronásledovatel

Cíleně útočí a chová se až sexuálně agresivně. Stalking v tomto případě zahrnuje širší repertoár chování a vyznačuje se systematickostí v postupu pachatelů, kteří si pořizují informace o oběti, mají fantazii o útoku a často se dopouštějí i voyeristických aktivit. Popsané součásti stalkingu probíhají obvykle skrytě a subtilně, neboť pronásledovatel nechce svou oběť před samotným útokem vystrašit. Některým z těchto stalkerů dělá radost, když své oběti dávají po částech vědět, že ji sledují. Kochají se postupným odhalováním její identity. Je ze statistického pohledu, početně malou skupinou, je však nutno dodat, že popisované vzorce chování se vyskytují i u některých sexuálních pachatelů.

U každého typu pachatele je stanoveno riziko pro:

- fyzické napadení oběti – vysoké u odmítnutého a predátorského typu,
- vyhrožování – nízké u predátora a hledače intimity,
- tvrdošijnost (=perzistence, stálost, odolnost) pronásledování u momentální oběti – příznivější prognóza u nekompetentního typu,
- pronásledování zacílené na nové oběti – vysoké riziko pronásledování je u odmítnutého, nekompetentního a predátorského typu,
- psychické a sociální poškozování oběti – vysoké u odmítnutého, zlostného a predátorského typu.[3]

4.2 Informace o oběti

K posouzení toho jak je stalking nebezpečný, je důležitý obraz rizikovosti jednotlivé oběti. Přihlíží se pak k několika hlediskům, od pracovního zařazení až po subjektivní předpoklady oběti se bránit. Na základě zjištění organizace Bílý kruh bezpečí, se obětí pronásledování může stát kdokoliv bez rozdílu věku, pohlaví, sociálního postavení, kulturního zázemí, vzhledu nebo sexuální orientace. U lékařů, psychiatrů, terapeutů, ale i vysokoškolských pedagogů a prominentů je dána vyšší pravděpodobnost, že se setkají se stalkingem. U umělců se jedná spíše o pronásledování umanutými obdivovateli, u politiků se jedná většinou o výhrušné projevy. Statistiky ukazují, že nejčastěji se obětí stalkingu stává svobodný člověk žijící bez partnera nebo osoba brzy po rozchodu.

„Řada studií realizovaných v mnohých zemích Evropy (např. Dressing, H. Maulk-Backer, H. Gass, P.) poskytuje velmi zajímavá čísla o četnosti stalkingu ve společnosti. Anglosaské studie udávají, že zhruba 4-7,2% mužů a 12-17,5% žen se alespoň jednou se stalkingem osobně setkalo. To znamená, že stalking je jev poměrně rozšířený. V první německé studii o stalkingu uvedlo 11,6 dotázaných, že byli minimálně jednou v životě obětí stalkera, Mezi oběťmi převažovaly ženy (87,2%).“ [8]

Při řešení jednotlivých případů je zapotřebí zjistit, jaké jsou u oběti objektivní možnosti zajistit si svoje bezpečí. Vedle těchto objektivních možností je potřeba přihlížet i k subjektivnímu stavu oběti. V některých případech jsou po velmi intenzivním obtěžování oběti v takovém psychickém stavu, že nemůžou objektivní možnosti užít. Následující otázky naznačují, k čemu je vhodné přihlížet při určování orientační míry zranitelnosti oběti:

- Znájí se oběť a pronásledovatel velmi dobře?
- Je pronásledovatel obeznámen s denním režimem a návyky oběti?
- Jsou pronásledovatel a oběť stále ještě v přímém kontaktu?
- Má oběť reálnou možnost zajistit fyzickou bezpečnost?
- Má intenzivní strach a hrůzu z pronásledovatele?
- Sdílí její obavy také lidé v jejím nejbližším okolí (například rodinní příslušníci, přátelé spolupracovníci)?
- Může oběť zvýšenou opatrností eliminovat riziko napadení? Je schopna předjímat riziko napadení a zvolit účinnou obranu?
- Je sama schopna vyhrožování zastavit? [3]

4.3 Falešné oběti stalkingu

Nepravá oběť se označuje ta osoba, která se za oběť vydává a přitom jí není. Tento výraz není ustálen. V odborné literatuře se objevují i další označení jako falešná oběť, údajná oběť, předstíraná oběť. I přes různou terminologii jde o stejný jev – osoba v kontaktu s policií nebo dalšími institucemi se jako oběť prezentuje i když pachatel ani trestný čin neexistují.

Pojem nepravé oběti není zatím dostatečně probádaný problém. Z hlediska aktuálnosti ho však nelze popřít. Falešná viktimizace je poměrně široký a různorodý jev. Z praxe jsou známy nepravé oběti loupežných přepadení, znásilnění, sexuálního zneužívání a samozřejmě i podvodů.

Důvody zájmu o syndromu falešné viktimizace jsou srozumitelné a lze je shrnout takto:

- **Plýtvání zdroji** – vyšetřování případů oznámených nepravými oběťmi poutá zbytečně čas i prostředky orgánů činných v trestním řízení, které potom chybí jinde.
- **Podrývání věrohodnosti skutečných obětí** - případy falešných obětí nemají negativní dopad na důvěru vůči faktickým obětem. Věrohodnost skutečných obětí může být zpochybňována.
- **Podezírání nevinných osob** – v důsledku nepravdivých oznámení jsou podezírány nevinné osoby. Vyšetřování jim způsobuje problémy i potíže v různých oblastech života a v pochodech sociální stigmatizace může zbytečně utrpět i jejich bezúhonnost.
- **Negativní „politické“ dopady** – dramatické líčení případů v médiích, které se teprve později jeví jako smyšlené falešnou obětí, může rozjitřit veřejné mínění.
- **Plýtvání nevhodnou pomocí** – falešné oběti směle žádají o pomoc na různých místech. Sociálně psychologické služby, které takto získávají, jsou však pro ně nevhodné. Dostává se jim péče pro potíže, které ve skutečnosti nemají a jejich skutečné problémy zůstanou nerozpoznány.[3]

4.4 Podmínky pro rozpoznání stalkingu v praxi

1. Jaká musí být délka pronásledování, aby jednání dosahovalo znaků trestného činu?

Stalking představuje problematické, neakceptovatelné vystupňování aktivit, které v normální míře běžně používáme k navazování, udržování a ukončování vztahů (viz.např. rituály dvoření, rituály rozchodů). Není jednoduché stanovit přesně *bod zlomu*, tedy hranice mezi ještě únosnou formou na straně jedné a urputnějším a stíhatelným stalkingem podle §354 TrZ, na straně druhé. Nauka pracuje s různým pojetím určení hranice mezi nevyžáda-

ným obtěžováním a stalkingem, jehož jedním z projevů právě trestný čin nebezpečné pronásledování je. V této souvislosti nauka upozorňuje na potřebu zvažovat zejména intenzitu hrozeb pronásledovatele a míru, jakou jsou schopny ovlivnit psychiku oběti. Obecně se však jakási minimální hranice dá stanovit kombinací počtu útoků. Obecně se jako minimální hranice dá sestavit kombinací počtu útoků 8 až 10 a týdnů, po které pronásledování trvá cca 4 až 6 týdnů. Lze konstatovat, že České trestní právo zná instituty, které nám umožňují výklad pojmu **dlouhodobě** v souladu s požadavky nauky, tedy řádech týdnů a ani dostupná judikatura není s tímto výkladem v rozporu. Jednoznačné se zdá být pravidlo **čím nebezpečnější je chování pachatele, tím je kratší doba, která splňuje podmínku dlouhodobosti**.^[9]

2. Jak lze rozpoznat případy stalkingu v praxi?

U případů, kdy se už jedná o nebezpečné pronásledování, by měly vykazovat uvedené znaky a charakteristiky:

- opakované a přetrvávající pokusy pronásledovatele o kontakt s obětí, eventuálně pokusy se k ní přiblížit,
- svou dobou trvání a intenzitou překročí obecné normy sociální interakce (minimálně 4 až 6 týdnů trvající a 10 a více nechtěných a nevyžádaných kontaktů),
- to vše doplněno o zjevné výhrůžky, které směřují proti oběti případně jejím blízkým,
- oběť tyto pokusy o kontaktování, nemůže nijak ovlivnit a tím,
- u ní vzniká důvodný strach, kdy tento se může projevit omezením v obvyklém způsobu života, mimo jiné projevy.

4.4.1 Orientační posouzení rizika případu

Orientačním posouzením rizika můžeme chápat jako odhadnutí toho, zda za krátkou dobu od kontaktu oběti s policií, pronásledovatel může fyzicky napadnout oběť a ohrozit tak její život a zdraví. Orientačně lze pro posouzení rizika napadení zohlednit tyto kritéria:

- pronásledovatel prokazatelně vyhrožuje své oběti usmrcením nebo ublížením na zdraví,
- již dříve se pronásledovatel pokoušel své výhrůžky naplnit,

- dobře se orientuje o pohybu své oběti,
- již dříve svou oběť obtěžoval na veřejnosti
- má u sebe stříelnou zbraň,
- je značně fixovaný na svou oběť a jemu jedno jaký následek jeho činem vznikne,
- nebere v potaz zákony, nařízení, rozhodnutí a ve svém jednání pokračuje, i když byl předtím již upozorňován policií,
- policii jsou známy okolnosti, že pronásledovatel má problémy se svým duševním zdravím, že trpí závažnou duševní chorobou.

Tyto kritéria mohou posloužit jako orientace v problému pro praxi. Nejde však o aritmetický průměr těchto kritérií a v konkrétním případě může jen jeden rizikový faktor představovat ohrožení oběti.[9]

4.4.2 Co nesní být vyšetřujícím policistou přehlédnuto a zanedbáno

Není jednoduché kontaktovat se s oběťmi stalkingu, ten totiž způsobuje až závažné psychické poruchy. Oběť, která je vystresovaná není schopna podat relevantní výpověď. Policista, který u oběti provádí šetření, proto musí být trpělivý a chápat poškozenou osobu. Vše co policista od oběti zjistí, je důležité pro vyhodnocení celého případu a nastavení dalšího postupu v dané věci.

Je důležité, aby při rozpoznání zda se jedná o stalking či nikoliv, byly zaznamenávány veškeré projevy, které oběť vnímá a pak prezentuje. Zda se opravdu jedná o stalking nasvědčují tyto znaky:

- Projevy jednání stalkera jsou vedené vůči jedné osobě a jen z jeho strany, oběť toto jednání odmítá a snaží se o to, aby ve svém jednání přestal.
- Stalker ve svém jednání pokračuje, i když oběť uplatnila strategii „nulové reakce“, tedy, že nikterak na jeho projevy nereaguje.
- Tak jak stalker jedná, je ucelený proces jednání a připomíná program. Jeho jednotlivé fáze jednání do sebe navzájem navazují.
- V jeho pokusech jsou patrné motivy a cíle, které sleduje. Postup jeho jednání tedy lze charakterizovat jako úmyslný, záměrný a specificky motivovaný.

- Jeho aktivity mají vzestupnou tendenci a to jak z hlediska četnosti tak závažnosti

K vyšetřování případů stalkingu je vhodné vycházet z katalogu základních otázek, pro oběti, které věc oznámili na policii. Patří sem tři okruhy otázek:

1. Informace o podobě stalkingu

- Kdy začal?
- Kdo oběť pronásleduje, známý či neznámý pachatel?
- Konkrétní způsoby pronásledování?
- Jakými způsoby je oběť pronásledována?
- Intenzita a doba pronásledování?
- Zda již došlo k násilí jednak na oběti, jednak na majetku?
- Co pronásledování předcházelo?
- Zda pronásledovatel vyhrožuje a jak?
- V případě stalkingu mezi ex-partnery, zda v jejich vztahu docházelo k jednáním se znaky domácího násilí?[9]

2. Chování oběti a její pokusy zastavit pronásledování

- Pokud je znám pachatel, zda mu oběť sdělila, že odmítá jeho kontakty?
- Zda již učinila nějaké opatření na ochranu své osobnosti?
- Problémy, které jí doposud stalker způsobil?
- Důvody svých obav, čeho konkrétně se obává?
- Jakým způsobem může samotný poškozený zajistit svou bezpečnost?
- Zda o svém problému někoho informovala?

3. Informace o pronásledovateli

- Zda zná a odkud osobu stalkera?
- Zda měla oběť nějaký kontakt se stalkerem, kdy a jak dlouho?
- Známé informace oběti o rodinných poměrech stalkera a jeho historie?

- Rodinné informace o stalkerovi, zda se jeho rodiče rozešli v jeho mládí, zda u rodičů byly známky domácího násilí, zda zažil nějaké formy násilí?
- Kdo mohl být pro stalkera vzorem a autoritou?
- Sociální vztahy a kompetence stalkera?
- Zda oběť zná jeho zvyky, postoje a chování?
- Hodnocení oběti o náchylnosti stalkera k násilnostem?
- Konzumace alkoholu a drog stalkerem a vliv těchto návykových látek na jeho chování?
- Zda dodržuje nařízení úřadů?
- Zda má v držení zbraň?
- Kriminální minulost stalkera?
- Jeho kulturní původ a okolnosti, které jsou důvodné zhoršit situaci?

Pokud dostane odpovědi na uvedené otázky, může policista dospět k závěru, zda se o nebezpečné pronásledování jedná, jeho druh a charakter stalkera, rozhodnout o dalším postupu při šetření a případně se postarat bezpečnost oběti. [9]

Pokud zjištěné skutečnosti vykazují závažnější znaky nebezpečného pronásledování, je na místě zahájit trestní řízení. U lehčích forem stalkingu je situace o poznání komplikovanější a zapojení policie se zde doporučuje, pokud oběť dostane denně několik SMS, 3-5 dopisů týdně, má dárky před dveřmi bytu nebo domu, stalker pobývá několik hodin před domem a snaží se kontaktovat a oslovit oběť při vycházení z domu.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 STRUČNÝ POPIS VYBRANÉ METODY ANALÝZY RIZIKA

5.1 Analýza „Co se stane když“ – popis a účel

Technika „Co se stane když...“ je založena na spontánní diskuse ve skupině lidí, kteří mají zkušenosti s daným problémem, a klade si otázky o možných nežádoucích událostech. Není to vnitřně strukturovaná metoda jako jiné (např. HAZOP, FMEA). Na místo toho po analytikovi požaduje, aby přizpůsobil základní koncept určitému účelu.

Analýza „Co se stane když...“ povzbuzuje tým hledající zdroje rizika otázkami „Co se stane když...“, může však být vyslovena jakákoliv úvaha i když to není otázka.

Zapisovatel zaznamenává většinou všechny otázky, potom jsou otázky rozděleny dle jednotlivých zkoumaných oblastí. Není stanoven žádný pevný vzor pro stanovení otázek nebo jejich pořadí. Otázky se mohou týkat jakýchkoliv zvláštních podmínek týkajících se procesu nejen k selhání nebo odchylkám.

Metoda je velmi oblíbená v praxi, neboť neklade vysoké nároky na čas. Metoda je efektivní a účinná, pokud má pracovní tým zkušenosti.

Účelem je identifikovat zdroje rizika, nebezpečné situace nebo nehodové události, které mohou způsobit nežádoucí následky.[1,2]

5.2 Požadavky na zdroje a typy výsledků

Protože je tak metoda „Co se stane když...“ tak přizpůsobivá, může být prováděna na základě libovolných informací a znalostí o určitém procesu v jakékoliv fázi jeho života. Pro provedení analýzy složitějšího procesu se hodí větší skupina lidí. Doba a náklady potřebné pro provedení analýzy „Co se stane když...“ jsou přímo úměrné složitosti procesu a počtu analyzovaných oblastí.

Ve zjednodušené formě při použití metody „Co se stane když...“ vytváří seznam otázek a odpovědí o procesu. Může vést k vytvoření tabulkového přehledu o seznamu nebezpečných situací, seznamu ochrany a navržení opatření pro snížení rizika.

6 MODELOVÉ SITUACE PRO PROVEDENÍ ANALÝZY

6.1 Modelové situace

V této části jsou uvedeny jednotlivé případy, které se reálně odehrály a případy jsou zářným příkladem stalkingu. Bohužel v uvedených třech případech vždy jako oběť vystupuje žena, s případem pronásledování muže jsem se doposud nesetkal. Dva z případů byly kvalifikovány jako přečin nebezpečné pronásledování podle §354 TrZ, třetí případ byl policejním orgánem odevzdán k projednání přestupku správnímu orgánu, neboť se nepodařilo prokázat u podezřelého úmysl, vzbudit v poškozené důvodnou obavu. I toto potvrzuje mé tvrzení, že právní kvalifikace u stalkingu není jednoznačná a je zde jen tenká hranice mezi trestným činem a přestupkem. Jména v jednotlivých případech jsou smyšlená.

6.1.1 Petra versus Pavel

Petra, v té době 37 let, občanka Slovenské republiky se k policejnímu orgánu dostavila v létě roku 2010 s tím, že asi rok, tedy od léta 2009 jí obtěžuje a pronásleduje její bývalý přítel Pavel, v té době 28 let, z České republiky. S Pavlem se setkala asi v srpnu roku 2008 v Piešťanech. Nejdříve byli kamarádi, Pavel jí vymaloval byt. Pavel se pak velmi důvěrně seznámil s jejím synem, kterého si oblíbil a syn si oblíbil jeho. Takto vztah trval asi jeden rok, do léta roku 2009, kdy se Petra snažila vztah ukončit, řekla mu, aby ji a jejího syna přestal navštěvovat. Od této doby se Pavel snažil neustále Petru kontaktovat a to pomocí sms zpráv výhružného a obtěžujícího charakteru. Celou věc pak oznámila v létě 2009 na Policii ČR v Uherském Brodě, věc však byla v té době kvalifikována pouze jako přestupek proti občanskému soužití podle § 49 zák. č. 200/1990 Sb. Od té doby však zasílání sms zpráv a telefonátů ze strany Pavla neustalo, ba dokonce se zvýšila jejich četnost a hrubost. Pavel pak založil jménem Petry internetové stránky na portálu seznamka štěstí.cz, kde ji prezentoval jako prostitutku a uvedl zde všechny její osobní údaje, včetně adresy, telefonního čísla a fotek. Z těchto důvodů byla pak Petra kontaktována jako prostitutka od svých potenciálních zákazníků. Pak Pavel zřídil obdobné webové stránky na slovenském portálu azet.sk na sex seznamce, kde opětovně uvedl její osobní údaje, kontakty včetně fotografie a prezentoval ji jako prostitutku. Opět byla Petra kontaktována muži. Obě tyto internetové stránky pak nechala zablokovat.

Petra policejnímu orgánu při oznámení uvedla četnost zasílaných sms zpráv a telefonátů, uvedla, ze kterých telefonních čísel byla kontaktována. Na základě takto zjištěných informací dospěl policejní orgán k závěru, že by se mohlo jednat o podezření z přečinu nebezpečné vyhrožování podle § 354 odst. 1, písm. c) TrZ a ve věci zahájil úkony trestního řízení podle § 158 odst. 3 TrŘ. Následovalo prověřování, kdy všechny skutečnosti nasvědčovaly tomu, že právě Pavel je stalkerem. Pavel pak ve svém podání vysvětlení uvedl, že se s Petrou seznámil přes internet, pak ji začal navštěvovat. Přespával u ní na bytě v Piešťanech, jezdili na výlety a navštěvovali kulturní akce. On si oblíbil jejího syna, tento mu rovněž přirostl k srdci. Jejich přátelství skončilo někdy koncem léta 2009, kdy zjistil, že si našla jiného muže. Snažil se, aby mu to Petra nějak vysvětlila, ale ona o tom nechtěla mluvit a vůbec s ním komunikovat. On se ji snažil stále kontaktovat, neboť ji miloval. Kontaktoval ji jak sms zprávami, tak telefonáty a to několikrát denně i v noční dobu. Při tomto vyhrožoval, že pokud se k němu nevrátí tak si něco udělá. Uvedl, že ji snažil kontaktovat i přes internet.

Na základě zjištěných skutečností dospěl policejní orgán k závěru, že se v daném případě opravdu jedná o podezření z přečinu nebezpečné pronásledování podle § 354 odst.1, písm.c) TrZ a z tohoto přečinu bylo Pavlovi sděleno podezření podle § 179b odst.3 TrŘ ve ZPŘ, což je zvláštní zkrácená forma přípravného řízení trestního. Následně pak policejní orgán vypracoval zprávu o výsledku ZPŘ podle § 179c odst. 1 TrŘ a věc předložil státnímu zástupci na Okresní státní zastupitelství v Uherském Hradišti. Ten následně podal návrh na potrestání Pavla podle § 179c odst. 2 TrŘ, k Okresnímu soudu v Uherském Hradišti. Soud pak rozhodnutím samosoudce trestním příkazem, což je zvláštní forma rozsudku, odsoudil Pavla pro trestný čin nebezpečné pronásledování podle § 354 odst.1, písm.c) TrZ k trestu odnětí svobody v trvání dvou měsíců s tím, že podle § 81 odst.1 TrZ a § 82 odst.1 TrZ se mu výkon tohoto trestu odložil na zkušební dobu v trvání jednoho roku. Podle § 82 odst. 2 TrZ mu pak uložil, aby se ve zkušební době podmíněného odsouzení zdržel jakýchkoliv kontaktů osobních nebo kontaktů prostřednictvím prostředků elektronických komunikací s Petrou. Ve výroku trestního příkazu samosoudce uvedl, že Pavel nejméně od ledna 2010 do října 2010 opakovaně ve velkém množství zaslal Petře nevyžádané sms zprávy z mobilních telefonů, dále též prostřednictvím internetové sítě e-mailové zprávy, kdy tyto zprávy obsahovaly vulgární výrazy, výhrůžky její osobě a další slovní formulace vyjadřující nenávisť pisatele vůči Petře a opakovaně jí telefonoval, přičemž tyto zprávy a telefonáty

s ohledem na svůj charakter, obsah a četnost na straně poškozené vzbudily důvodnou obavu o její život a zdraví a významným způsobem negativně ovlivnily její soukromý život.[15,16]

6.1.2 Monika versus Tomáš

Monika (47 let) oznámila na Policii ČR, že má problémy s osobou jménem Tomáš (54 let). S tímto se seznámila o prázdninách v roce 2011 a to v restauraci, kam chodila se svojí dcerou na obědy. Tomáš ji delší dobu pozoroval a pak najednou si k nim přisedl. Byl k ní i dceři velmi slušný. Po nějaké době ji kontaktoval na její telefon, kde vzal na ni telefonní číslo nezjistila, chtěl, aby mu občas zatelefonovala, že je nemocný a nadiktoval jí svoje telefonní číslo. Ona mu pak zatelefonovala a od té doby jí začal telefonovat častěji a častěji. Telefonoval jí i do jejího zaměstnání, kde za ní i občas chodil nebo na ni čekal před zaměstnáním, několikrát jí přinesl svačinu. Monice to bylo nepříjemné, ale vzhledem k tomu, že se Tomáš jinak choval slušně, nějak to zatím neřešila. Jeho jednání však bylo stále intenzivnější, telefonoval, zjišťoval kde se Monice i s dcerou nachází. Když se mu neozývala, tak vyhrožoval, že se si něco udělá. Na jeho naléhání ho několikrát navštívila v jeho bytě, ona ho však domů nikdy nezvala. Před samotným oznámením ji Tomáš pozval k sobě do bytu, ona pozvání přijala, neboť vyhrožoval, že si jinak něco udělá. V bytě ji zamkl a nechtěl pustit ven. Monika měla velký strach, bála se o svůj život a zdraví, nevěděla co je Tomáš v té chvíli schopen provést. Proto volala na policii, což Tomáš slyšel, a proto ji pustil. Ona pak šla na policejní služebnu a vše oznámila. Původně byla věc kvalifikována jako podezření z přestupku proti občanskému soužití podle § 49 zák. č. 200/1990 Sb., a to vzhledem k tomu, že policejní orgán měl velmi málo důkazních prostředků a mohl se opírat pouze o výpověď Moniky. Jednání Tomáše však pokračovalo i po oznámení věci na policii a to i přesto, že byl policisty upozorněn na své jednání a vyzván, aby svého jednání zanechal. Na základě nových skutečností, které Monika vypověděla, začal policejní orgán věc dále prověřovat, zejména byli vytěžováni spolupracovníci Moniky a spolubydlící v jejím domě. Dále byly shromažďovány a dokladovány sms zprávy, které Tomáš Monice posílal a zjišťována jejich četnost a četnost telefonických hovorů. Po takto provedeném šetření a zejména k tomu faktu, že sms zprávy i osobní kontakty byly stále agresivnější a v Monice vzbuzovaly důvodnou obavu, zahájil policejní orgán ve věci úkony trestního řízení podle § 158 odst. 3 TrŘ, pro podezření z přečinu nebezpečné pronásledování podle §

354 odst. 1, písm. b,c) TrZ. Byly prováděny další úkony k zadokladování jednání Tomáše. Po provedeném šetření bylo Tomášovi policejním orgánem sděleno podezření z výše uvedeného trestného činu ve ZPŘ a následně byla předložena zpráva o výsledku ZPŘ státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství v Uherském Hradišti. Státní zástupce pak následně podal návrh na potrestání Tomáše u Okresního soudu v Uherském Hradišti. Samosoudce tohoto soudu pak vydal rozsudek, ve kterém Tomáše uznal vinný ze spáchání přečinu nebezpečné pronásledování podle § 354 odst.1, písm.b,c) TrZ a uložil mu trest odnětí svobody v trvání pěti měsíců, podle §81 odst. 1, § 82 odst.1 TrZ mu byl pak výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců. Ve výrokové části soud uvedl, že Tomáš nejméně od listopadu 2011 do května 2012 opakovaně a ve velkém množství zaslal Monice sms zprávy ve kterých ji opakovaně žádal o osobní kontakt, uváděl, že ji miluje, že je jen jeho, citově ji vydíral zejména vyhrožováním, že si ublíží na zdraví a že je to její vina, své jednání stupňoval, v sms psal, že jí začne peklo na zemi, že se bude bát vylézt z baráku, bude stále pozorována, že má velký problém, že jí má na seznamu a úplně ji zničí, a taktéž jí opakovaně volal na její mobilní telefon i do zaměstnání a to i přesto, že Monika ho upozorňovala, že jí to vadí, opakovaně vyhledával její přítomnost, čekával na ni na různých místech, zejména v místě jejího zaměstnání, přičemž toto jednání s ohledem na svůj charakter, obsah a četnost na straně poškozené vzbudily důvodnou obavu o její život a zdraví a významným způsobem negativně ovlivnily její soukromý život.[13,15,16]

6.1.3 Jana versus Dan

V březnu 2011 oznámila na policii Jana (24), že její bývalý přítel Dan (37) ji od rozchodu v listopadu 2010 stále obtěžuje, kdy jí zasílá na její mobilní telefon velké množství nevyžádaných sms zpráv, ve kterých jí vyznává lásku, pomlouvá ji i její rodinu, vyčítá rozchod a psychicky ji vydírá, že se zabije.

Jejich vztah začal v roce 2007, kdy se seznámili, pak v roce 2008 Jana byla na brigádě ve firmě rodičů Dana. Po prázdninách si začali více psát sms zprávy a společně se stýkat. V roce 2009 dostala Jana nabídku pracovat ve firmě Danových rodičů a to na půl úvazku kvůli škole. V průběhu roku 2009 se nastěhovala do domu Danových rodičů a začali společně bydlet. Vzhledem k tomu, že Dan byl výbušné povahy, všechno mu vadilo, tak se začali hádat. Od léta 2010 přemýšlela Jana jak vztah zavčas ukončit, neboť se nedohodli ani na

společné dovolené. Očekávala při rozchodu problémy, což se následně potvrdilo. Když mu sdělila, že chce odejít z práce, Dan měl výbuchy vzteku, stále chtěl věc rozebírat. To vyvrcholilo v listopadu 2010, když byla u kamarádky, Dan jí stále vyvolával, když řekla, že je u kamarádky, nechtěl tomu věřit, chtěl se s ní sejít. Když mu poslala několik sms zpráv, že nikam nepůjdu, rozčiloval se a ona mu již telefony nezvedala, když se vrátila od kamarádky domů, sdělila matka, že Dan dělá velký kravál před jejich domem. Když za ním přišla, tak se snažil jejich situaci řešit tři hodiny a nechtěl jí pustit domů. Na druhý den se snažil opět situaci řešit, když chtěla jít Jana domů, nechtěl jí Dan pustit, postavil se do dveří a dal jí facku. Jana se pak odstěhovala z jejich domu, ale jeho otci slíbila ve firmě pracovat do konce roku. Dan však stále vyhrocoval situaci, dvakrát ji držel v práci pod krkem, vyhrožoval. Jeho rodiče se snažili vždy uklidnit. Dan jí posílal stále více sms zpráv, Jana vyhrožovala, že se odstěhuje do Prahy, že tam půjde ke kamarádce a za práci. Dan jí odpověděl, že si kamarádku i ji najde. Stále se jí snažil sledovat, slídlil kolem domu kde bydlela, sledovali okolí jejich kamarádů. Proto se Jana rozhodla odstěhovat do Liberce, kde měla kamarádky, bylo to v lednu. Dan jí stále vypisoval sms zprávy. Jana mu sdělila, že se odstěhuje do zahraničí, kde ji kontaktovat nebude, on však v tomto pokračoval a vysmál se jí, že v zahraničí není. Dan zjistil, že Jana se odstěhovala do Liberce, zjistil si nějak kontakty na její kamarádky, kontaktoval je a Janu pomlouval, snažil se ji kontaktovat na sociální síti Facebook a přes přátele zjišťoval její pobyt. Po prověřování, zejména po výsledku svědků, dospěl policejní orgán k závěru, že by se mohlo jednat o podezření z přečinu nebezpečné pronásledování podle § 354 odst. 1, písm. b, c, d) TrZ, zahájil úkony trestního řízení pro uvedený trestný čin. Bylo prováděno další šetření a to již v souladu s TrŘ. Bylo zapotřebí zodpovědět zejména otázku způsobilosti jednání Dana vyvolat důvodnou obavu o život a zdraví. Poškozená uvedla, že dochází v souvislosti s jeho jednáním do psychologické poradny. Poškozená se cítila být obtěžována počtem sms zpráv ve výši 2404, avšak sama jich v rozhodném období poslala Danovi 1048. Proto bylo nutné a k tomuto vydal i pokyn dozorující státní zástupce, vyžádat do spisu zprávu z psychologické poradny kam Jana docházela a zařadit do spisu výpis zpráv z mobilního telefonu poškozené, které měla ještě uloženy ve svém telefonu.

Dan své jednání, tak jak uváděla Jana, popíral, připouštěl pouze telefonické kontakty a dopisování sms zprávami, což odůvodňoval, že to bylo vzájemné, a byl v domnění, že to vzájemnou konverzací.

Na základě všech shromážděných a zjištěných skutečností, dospěl policejní orgán k závěru, že jednání Dana nedosahuje potřebné společenské škodlivosti podle § 12 odst. 2 TrZ a v jeho jednání lze spatřovat podezření z přestupku proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1, písm. c) zákona č. 200/1990 Sb. Proto byla věc v souladu s ust. §159a odst. 1, písm. a) TrŘ odevzdána k projednání přestupku správnímu orgánu Městského úřadu v Uherském Brodě. Rozhodnutí správního orgánu nemá policejní orgán k dispozici.[13,15,16]

2.1 Závěry k jednotlivým případům

Všechny tři případy jsou reálné a vypracovány na základě skutečných případů. Případy se staly v krátké době po zavedení trestného činu nebezpečné pronásledování do trestního zákoníku a tak policejní orgán a i ostatní orgány činné v trestním řízení, neměly s tímto zkušenosti.

✓ **Petra a Pavel**

Nevyvážený vztah, ona o téměř 10 let starší. Pavel se na ni upnul a oblíbil si jejího syna. Po oznámení rozchodu ze strany Petry se s tímto nedovedl smířit a vyrovnat. Snažil se stále projevovat svoji lásku, což nebylo opětováno a v Petře začalo vyvolávat nechuť a dávalo to najevo. Pavlovi reakce se tak stupňovaly a zvyšovala se jejich agresivita.

V tomto případě se jedná o ex-partner stalking, který vzniká v intimních vztazích a z celkového počtu případů má 50 % podíl. Pavel nebyl schopný unést jednostranné ukončení vztahu a jeho motivací byla nejdříve snaha vztah obnovit a v další fázi pomsta za rozchod.

Policejní orgán po prvním oznámení vyhodnotil věc pouze jako podezření z přestupku, což bylo správné neboť intenzita útoků, jejich četnost a následek, nedosahoval znaků trestného činu. Pavel však ve svém jednání pokračoval, agresivita a četnost jeho útoků měla vzestupnou tendenci a jeho jednání bylo důvodné vzbudit v Petře důvodnou obavu. Proto bylo na místě věc kvalifikovat jako přečin nebezpečné pronásledování a jako takový ho dotáhnout až k rozhodnutí soudu.

✓ **Monika a Tomáš**

U těchto dvou byla situace odlišná. Mezi Monikou a Tomášem se nejednalo o partnerský vztah. To on si pouze namlouval, že takový vztah mezi oběma existuje, respektive se snažil, aby vztah nastal. Monika však jeho city nesdílela a neopětovala. Tomáš si Moniku sám

pro sebe vyvolil za partnerku a umanul si, že musí být jeho. V mnoha případech mu Monika svým jednáním nahrávala, to když mu odpovídala na jeho sms zprávy, přijímala od něj svačinu, když jí přinesl do zaměstnání a chodila k němu domů. Mohla v něm tak vzbudit domněnku, že jeho city opětuje. Když jí začalo být jednání Tomáš nepříjemné, snažila se kontakty utnout, ale Tomáš již byl v takovém stavu, že toto nepřijímal a tak svůj tlak na Moniku stupňoval a byl stále agresivnější.

V tomto případě se jedná o stalking v dalších vztazích a konkrétně jde o iluziorní vztah. Jedná se zde o akci stalkera vztah iniciovat, navodit. Snaží se vytvořit to, co je jen v jeho představách. Je to umanutý ctitel, který si ve své mysli zkonstruoval idol a idealizovaný vztah.

Policejní orgán v tomto případě správně vyhodnotil tento případ a po shromáždění základních důkazních prostředků, ihned ve věci zahájil úkony trestního řízení pro přečin nebezpečné pronásledování podle § 354 TrZ. Jako velmi pozitivní na dokazování k případu lze uvést, že Monika si dělala poznámky o tom, kdy a jak byla ze strany Tomáše kontaktována, měla uchovány sms zprávy, které se daly nafotit. K objasnění přispělo i to, že nechtěné kontaktování bylo potvrzeno i jejími spolupracovníky neboť Tomáš se ji snažil kontaktovat a navštěvovat i v zaměstnání. I tento případ se dostal k soudu a Tomáš byl spravedlivě odsouzen.

✓ **Jana a Dan**

Vztah mezi těmito dvěma lidmi se ze začátku jevil jako ideální, i když i v tomto byl věkový rozdíl větší, on byl o třináct let starší. Jana zavčas rozpoznala, že Dan není pro ni ideálním partnerem a proto se snažila ze vztahu odstoupit. Tak jak je typické, Dan se s tímto nedovedl smířit a tak začal dělat problémy. Jeho jednání bylo zaměřeno především na snahu kontaktovat Janu a to jak osobně tak pomocí sms zpráv a telefonicky. Je zjevné, že ona se mu na jeho kontakty reagovala.

Policejní orgán věc nejdříve kvalifikoval jako podezření z přečinu nebezpečné pronásledování a ve věci zahájil úkony trestního řízení. Dalším šetřením se však nepodařilo prokázat, že by jednání Dana splňovalo základní znaky pro trestnost stalkingu a to zvyšující se intenzitu a schopnost vzbudit důvodnou obavu. I když Jana uváděla, že má psychické trauma z jeho jednání, lékařsky se toto nepotvrdilo, zejména přímý vztah jednání Dana na její

zdravotní vztah. Policejnímu orgánu, tak po konzultaci, s dozorujícím státním zástupcem nezbylo, než věc odevzdat k projednání přestupku podle § 49 zák.č. 200/1990 Sb.

I tento případ vykazoval znaky ex-partner stalkingu, kdy jeden z partnerů, v tomto případě Dan, nedovedl unést jednostranné ukončení intimního vztahu.

6.1.4 Shrnutí případů

Dá se říct, že na případech uvedených dvojic si lze udělat obrázek, jak konkrétně stalking vypadá a jaké znaky vykazuje. Tímto by se mohly ponaučit osoby, které cítí, že jsou náchylné na tento typ protiprávního jednání a mohly by se stát potenciálními oběťmi. I když tyto případy neukázaly všechny možné případy stalkingu, alespoň na dva typy nám poukázaly a nechaly do nich blíže proniknout. Jednalo se o ex-partner stalking a iluziorní vztah.

Dá se říct, že i policejní orgán se s tímto problémem vypořádal dobře, jednotlivé případy byly dobře analyzovány a podařilo se je dotáhnout do konce tak, aby mohli být pachatelé po právu potrestáni. Primárně však bylo důležité, že ve všech třech případech po intervenci policie, došlo k ukončení jejich protiprávního jednání a toto jde především.

7 ANALÝZA RIZIK „CO SE STANE KDYŽ...“

7.1 Anketa u policistů jako podklad k analýze rizik spojených s nebezpečným pronásledováním

Jako odborný tým v otázce nebezpečného pronásledování, byli osloveni policisté Obvodního oddělení Policie ČR v Uherském Brodě. Tito policisté se na prvním místě setkávají s případy nebezpečného pronásledování a tyto musí řešit, analyzovat rizika spojená s tímto jednáním pachatele pro oběť. Tyto rizika pak musí nějakým způsobem eliminovat, zajistit oběti bezpečnost a podmínky pro objektivní prošetření a následné potrestání pachatele.

Celkem bylo do ankety osloveno 30 policistů. Anketa jako podklad pro provedení analýzy byla rozdělena do dvou částí.

7.1.1 Všeobecná část ankety

Otázka č.	Znění otázky
1	Kolik je Vám let?
2	Jakého jste pohlaví?
3	Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
4	Jaká je Vaše délka praxe u Policie ČR?
5	Setkal(a) jste se během své profesní praxe s případem nebezpečného pronásledování? Kolikrát?
6	Byl(a) jste v oblasti nebezpečného pronásledování proškolen? Jak?
7	Dovedl(a) by jste bezpečně rozeznat, kdy se jedná o případ nebezpečného pronásledování? Uveďte podle čeho?

Tabulka 1 Otázky do všeobecné části ankety

7.1.2 Vyhodnocení všeobecné části ankety

K otázce kolik je Vám let, bylo zjištěno, že z 30 oslovených respondentů bylo v kategorii od 20 do 30 let 13 policistů, v kategorii od 31 do 40 let to bylo 10 policistů a v kategorii od 41 do 50 let pak 7 policistů. Věkový průměr byl 36 let. Dá se tedy říct, že se jedná o tým vyzrálých lidí.

K otázce jakého jste pohlaví, bylo zjištěno, že 27 respondentů jsou muži a jen 3 ženy.

věková dle let	20-30	31-40	41-50
muž	13	8	6
žena	0	2	1

Tabulka 2 Skladba respondentů dle věku a pohlaví

K otázce jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání, bylo zjištěno, že 18 respondentů má středoškolské vzdělání s maturitou, 2 mají vyšší odborné vzdělání a 10 respondentů má vzdělání vysokoškolské.

K otázce jaká je Vaše délka praxe u Policie ČR, bylo zjištěno následující:

časový roz- sah v letech	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25
délka praxe v letech	4	9	7	6	4

Tabulka 3 Vyhodnocení ankety k délce praxe

K otázce setkal(a) jste se během své profesní praxe s případem nebezpečného pronásledování, kolikrát uvedli všichni dotazovaní, že s případem stalkingu se setkali. V kolika případech je uvedeno v následující tabulce.

četnost setkání se s případy stalkingu	1	2	3	4 a více
policisté	12	8	8	2

Tabulka 4 Četnost setkání s případy stalkingu u dotazovaných policistů

Na otázku byl(a) jste v oblasti nebezpečného pronásledování proškoleni a jak, uvedli všichni respondenti, že proškoleni v oblasti nebezpečného pronásledování byli. Školení proběhlo formou interního školení v rámci organizace certifikovanými školiteli.

Na otázku dovedl(a) by jste bezpečně rozeznat, kdy se jedná o případ nebezpečného pronásledování, uveďte podle čeho, bylo zjištěno následující. Všichni z dotazovaných se shodli, že nebezpečné pronásledování jsou schopni rozpoznat. K tomu podle čeho uvedli:

- obava oběti o své zdraví nebo život, nebo o zdraví nebo život svých příbuzných
- délky pronásledování
- agresivity pronásledovatele
- četnost jeho kontaktů jak osobních tak za pomoci telekomunikačních zařízení
- délky útoků.

Provedením všeobecné části ankety u policistů, bylo zjištěno, že takto složený tým se může považovat za odborníky v oblasti nebezpečného pronásledování. Toto bylo zjištěno jednak z délky profesní praxe, z toho, že každý z respondentů byl v této oblasti proškolen a ze skutečnosti, že každý se s případem nebezpečného pronásledování již setkal. Tedy s daným problémem jsou obeznámeni a schopni určit a eliminovat rizika a rizikové faktory.

7.1.3 Otázky „Co se stane když ...“ v anketě

Tato část ankety již byla zaměřena na konkrétní otázky směřující k tomu, aby se odborníci, v tomto případě policisté, vyjádřili k tomu, jaká z jednotlivých modelových situací plynou pro poškozeného a společnost rizika a jakým způsobem tyto rizika eliminovat. Jaký postup by navrhovali. Z odpovědí v anketě byla vypracována tabulka odpovědí, tak jak respondenti na jednotlivé problémy reagovali, dle pořadí rizika a priority jejího řešení.

otázka	odpověď
Co by jste udělal(a), kdyby jste se ve své profesi s případem nebezpečného pronásledování setkal?	<ol style="list-style-type: none"> 1. zajistil bych ochranu života a zdraví pronásledovaného 2. zamezil bych dalšímu kontaktu oběti od pronásledovatele 3. zabezpečil bych řádné prošetření věci a následné potrestání pachatele

Tabulka 5 Otázka k analýze „Co se stane když...“

otázka	odpověď
<p>Představte si následující modelovou situaci č. 1</p> <p>Jak by jste ji řešil(a), jaká rizika z této situace plynou pro oběť?</p> <p>Petra a Pavel žili nějakou dobu jako přítel s přítelkyní, ona si pak našla jiného. Pavel to neunesl a začal Petru stále kontaktovat několikrát denně jak telefonicky, tak osobně, obtěžoval ji sms zprávami. Četnost útoků se zvyšovala a přešla z obtěžujícího charakteru do charakteru výhružného. Nakonec na veřejně dostupných webových stránkách uvedl inzerát,</p>	<p><i>rizika:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -nebezpečí ublížení na zdraví nebo životě oběti nebo jejich blízkých -nebezpečí psychického narušení osobnosti oběti -trauma pro další možné partnerské soužití -společenská dehonestace <p><i>řešení:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -ochrana zdraví a života oběti nebo jejich blízkých -zabránění dalšímu kontaktu pronásledova-

<p>kde prezentoval Petru jako prostitutku nabízející své služby a ji začali obtěžovat potenciální zákazníci.</p>	<p>tele s obětí</p> <p>-psychologická poradna pro oběť</p> <p>-řádné objasnění případu a potrestání</p>
---	---

Tabulka 6 Otázka k analýze „Co se stane když....?“

otázka	odpovědi
<p>Představte si následující modelovou situaci č. 2</p> <p>Jak by jste ji řešil(a), jaká rizika z této situace plynou pro oběť? Tomáš si vyhlédl Moniku a umanul si, že bude jeho. Vyhledával její přítomnost a to nejen v místě bydliště, ale i v jejím zaměstnání. Kontaktoval ji telefonicky a sms zprávami až jí to bylo vše nepříjemné. Na její upozornění, že je jí to nepříjemné a nepřeje si to, nereagoval a četnost jeho útoků se zvyšovala a nabývala na agresivitě.</p>	<p><i>rizika:</i></p> <p>-nebezpečí ublížení na zdraví nebo životě oběti nebo jejich blízkých</p> <p>-nebezpečí psychického narušení osobnosti oběti</p> <p>-trauma pro další možné partnerské soužití</p> <p>-společenská dehonestace</p> <p><i>řešení:</i></p> <p>-ochrana zdraví a života oběti nebo jejich blízkých</p> <p>-zabránění dalšímu kontaktu pronásledovatele s obětí</p> <p>-psychologická poradna pro oběť</p> <p>-řádné objasnění případu a potrestání</p>

Tabulka 7 Otázka k analýze „Co se stane když....?“

7.2 Vyhodnocení provedené analýzy

Z provedené ankety a následné analýzy rizik „ Co se stane když...? Jsem zjistil následující závěry. Tým policistů, který se k danému problému vyjadřoval, byl vyzrálý, zkušený a dostatečně znalý daného problému. Tedy byl schopen se zcela vyjadřovat k danému problému a být podkladem pro provedení analýzy rizik spojených s nebezpečným pronásledováním. Jak vyplynulo z provedené analýzy, jsou rizika spojená s nebezpečným pronásledováním zcela jasná a identifikovatelná.

Především se jedná o riziko:

- **možného poškození zdraví nebo života pronásledované osoby**
- **nebezpečí psychického narušení osobnosti pronásledované osoby**
- **trauma do budoucnosti pro další možné partnerské soužití**
- **případné společenské znevážení osobnosti pronásledované osoby**

Tyto rizika pak nejsou spojená jen s osobou samotné oběti, ale mají celospolečenský význam. Takto zjištěná rizika a jejich následná eliminaci či jejich předcházení, kladou nároky na celou společnost, kdy prioritním úkolem a zájmem státu je zajištění ochrany životů a zdraví lidí, jejich majetku a bezpečnosti. Pokud jsou tyto rizika včas podchycena, mohou být účinně eliminována a v některých případech i zcela odstraněna.

V příloze je vypracován přehled a zhodnocení vývoje stalkingu od roku 1. 1. 2010 do 31. 12. 2013 v České republice, ve Zlínském kraji a na okrese Uherské Hradiště, tak jak je uváděno ve statistikách Policejního prezidia ČR a Evidencie trestního řízení Krajského ředitelství Policie Zlínského kraje. Statistické údaje jsou zpracovány do tabulek a grafů a vyhodnoceny.

8 NAVRŽENÍ OPATŘENÍ K ELIMINACI RIZIK

8.1 Primární prevence

V této oblasti lze eliminovat rizika spojená se stalkingem především *sociální prevencí*. Zde bych navrhol důslednou osvětu jak ze strany státu, tak orgánů veřejné správy i samosprávy, ale i ze strany neziskových a příspěvkových organizací, které se touto formou páchaného jednání zabývají. Jedná se o organizace jako je Bílý kruh bezpečí, Intervenční centrum atd. Osvěta a vzdělávací programy je nejlépe praktikovat u dětí a mládeže, aby se tato mladá generace naučila s problémem sžít, umět ho včas zaregistrovat, odhalit a následně řešit.

U nebezpečného pronásledování lze dobře praktikovat i *viktimologickou prevenci* a to celoplošným informování společnosti v celoplošných masmédiích o způsobech zajištění vlastní bezpečnosti.

8.2 Sekundární prevence

Tuto prevenci u stalkingu orientovat zejména na rizikové skupiny, které jsou náchylné na tento typ protiprávního jednání. Ze statistických čísel jednoznačně vyplývá, že nejvíce jsou v tomto směru náchylné ženy. Na tyto by především měly působit školení poradci a linky důvěry. Nelze podcenit, ani ohrožení dětí a mládeže touto formou protiprávního jednání, zejména pak formou telekomunikačních a elektronických komunikací. I v tomto směru by mělo dojít u této skupiny k vyšší formě osvěty a proškolení jak samotných rodinách, tak ve školských a jiných vzdělávacích zařízeních.

8.3 Terciární prevence

Tato je zaměřena na osoby, které se již v minulosti dopustili trestného činu a na osoby, které se již staly obětí trestného činu.

Konkrétně u nebezpečného vyhrožování lze na již na potrestané pronásledovatele působit tak, aby se lépe začlenili do rodinného života a do života v místě svého bydliště. Toho lze dosáhnout vhodným působením rodin, ale i působením orgánů obce a spolků v obci, vytvářením společenských aktivit.

8.4 Přímá opatření

1. Zajištění bezprostřední bezpečnosti pronásledované osoby: zajištění náhradního bydlení, zajišťovací úkony vůči agresorovi, policejní ochrana.
2. Zabránění dalšího kontaktu oběti s pronásledovatelem: změna bydliště, změna telefonních čísel, změna e-mailové pošty.
3. Akutní psychologická poradenská činnost pro oběť: zajištění posttraumatického intervenčního týmu, zajištění psychologa.
4. Řádné objasnění případu a následné potrestání pachatele: úkol pro orgány činné v trestním řízení, rychlost potrestání má preventivní účinky.

ZÁVĚR

Moje bakalářská práce měla za cíl seznámit čtenáře s problematikou nebezpečného pronásledování, seznámit se základními pojmy, dělením a rozpoznáním tohoto trestného činu, dále analyzovat rizika, která z nebezpečného pronásledování vyplývají a navrhnout opatření k eliminaci těchto zjištěných rizik. V praktické části své práce jsem se snažil pomocí modelových situací u konkrétních případů stalkingu a jejich analýz, názorně ukázat praktické příklady, podle kterých se dá (stalker) pachatel nebezpečného pronásledování rozpoznat. Dále jsem pak pomocí metody analýzy rizika „ Co se stane když....? V aplikaci na modelové situace, vyhodnotit možná rizika spojená s nebezpečným pronásledováním. V neposlední řadě pak navrhnout jednoduchá opatření k eliminaci těchto rizik. K tomuto jsem využil šetření pomocí ankety u policistů, kteří se stalkingem setkávají jako první a v nejvyšší míře a jsou v daném problému odborníky, schopni daný problém řešit.

Stalking jako každá lidská činnost je procesem, který má své zákonitosti, svůj vývoj a průběh. Je to na první pohled specifický proces, ale když se dostaneme do hloubky, tak zjistíme, že je to proces, který se vyvinul společně s vývojem lidské společnosti, byl vytvořen lidmi. Jako takový jej musíme chápat a jako s takovým se vyrovnat.

Vzhledem k tomu, že nebezpečné pronásledování je poměrně mladým jevem, který se do podvědomí Českých občanů dostal až zavedením do našeho právního řádu 1. 1. 2010 , neměly lidé ani odborníci, žádné zkušenosti pro jejich rozpoznání a odhalování. Tento jev byl sice známý ze zahraničí, bylo k němu vydáno několik knižních publikací, ale zkušenost v České republice chyběla. Proto bylo nutné vydat odborné publikace i u nás, tak aby se za jejich pomoci mohli odborníci orientovat v daném problému, zejména problém dobře rozpoznat a popsat. Ve své práci jsem se zaměřil na praktické poznatky, podle kterých se dá stalking rozpoznat, analyzovat rizika s ním spojená a jak se dají tyto rizika eliminovat nebo jim předcházet. Moje bakalářská práce by mohla sloužit nejen policistům jako praktická pomůcka při své práci nebo pro jejich preventivní a informační činnost, ale i jako návod pro širokou veřejnost, jak se danému problému vyhnout a když už nastane, jak jej co nejlépe zvládnout, jak se zachovat a kam se obrátit o pomoc.

Stalking, jako takový, je novodobý fenomén, se kterým se musí naše společnost naučit žít, věnovat mu zvýšenou pozornost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ŠEFČÍK, Vladimír. *Analýza rizik*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. 98 s. ISBN 978-807-3186-968.
- [2] FUSCH, Pavel a David VALIŠ. *Metody analýzy a řízení rizika*. Liberec, 2004. Dostupné z: www.pirozek.com/usi/lib/exe/fetch.php?media=analýza_rizeni_rizika_skriptum.pdf. Skripta. Technická univerzita v Liberci.
- [3] ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 150 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4722-078.
- [4] SEKOT, Aleš. *Úvod do sociální patologie: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 193 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-1052-611.
- [5] JIROVSKÝ, Václav. *Kybernetická kriminalita: nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 193 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1561-2.
- [6] ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie: nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, 431 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-86-4.
- [7] ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník:komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2009-2010, 2 v. ISBN 97880740017892.
- [8] KOPECKÝ, Kamil. www.e-nebezpeci.cz [online]. Olomouc: Net University s.r.o., 2010 [cit. 2014-01-25]. Dostupné z: www.e-nebezpeci.cz/materialy-pro-studium-studie-atd
- [9] VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*, 2009, 8(9), s. 257-263. ISSN 1213-5313.
- [10] KOPECKÝ, Kamil a Veronika KREJČÍ. *Rizika virtuální komunikace* [online]. Olomouc: Net University, s.r.o., 2010 [cit. 2014-01-15]. Dostupné z: www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd
- [11] MINISTERSTVO VNITRA, odbor bezpečnostní politiky. *Stanovisko odboru bezpečnostní politiky k některým problémům spojeným s výkladem skutkové podstaty nebezpečné pronásledování*. Praha, 2010.
- [12] ČERNÝ J., HORZINKOVÁ E., KUČEROVÁ H. *Přestupkové řízení*. 12.vydání. 2011. ISBN 978-80-7201-859-8.

Další zdroje:

[13] Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

[14] Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů

[15] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

[16] Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

Intranetový odkaz:

[17] *Statistické výstupy policejního prezidia Policie ČR* (on-line) dostupné z <http://esek.pcr.cz/esek/sestroot.asp> [cit.2014/03/15]

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
cca	cirka
e-mail	elektronická pošta
max.	maximálně
např.	například
odst.	odstavec
písm.	písmeno
PČR	Policie České republiky
PolZ	zákon o Policii
sb.	sbírky
SMS	krátká textová zpráva
tj.	to je
tr.	trestní
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaně
TrŘ	Trestní řád
TrZ	Trestní zákoník
ZPŘ	zkrácené přípravné řízení
§	paragraf

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Otázky do všeobecné části ankety	43
Tabulka 2: Skladba respondentů dle věku a pohlaví.....	44
Tabulka 3: Vyhodnocení ankety k délce praxe.....	44
Tabulka 4: Četnost setkání s případy stalkingu u dotazovaných policistů.....	45
Tabulka 5: Otázka k analýze „Co se stane když....?“	46
Tabulka 6: Otázka k analýze „Co se stane když....?“	46-47
Tabulka 7: Otázka k analýze „Co se stane když....?“	47

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Žádost o udělení souhlasu

Příloha 2 : Statistické údaje o stalkingu

PŘÍLOHA I: ŽÁDOST O UDĚLENÍ SOUHLASU

Pomáhat a chránit

KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE ZLÍNSKÉHO KRAJE ÚZEMNÍ ODBOR UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Obvodní oddělení Uherský Brod
Obchodní 2379
688 01 Uherský Brod

Č.j.:KRPZ-20725/ČJ-2014-151117

V Uherském Brodě 18.února 2014

Policie České republiky
Krajské ředitelství Zlínského kraje
Územní odbor Uherské Hradiště
Vedoucí územního odboru
plk.JUDr.Bronislav Šabršula
Velehradská 1217
686 01 Uherské Hradiště

Žádost

Tímto Vás laskavě žádám o udělení souhlasu k poskytnutí a následnému využití databáze Evidence trestního řízení pro územní odbor Uherské Hradiště, evidované Krajským ředitelstvím Zlínského kraje Policie České republiky.

Získaná data budou využita výhradně ke zpracování výzkumné statistické části mé bakalářské práce na téma „Nebezpečné pronásledování-stalking“, kterou budu obhajovat na Univerzitě Tomáše Bati Zlín, Fakulta krizového řízení a logistiky v Uherském Hradišti.

Data budu zpracovávat a využívat v souladu s podmínkami ochrany osobních údajů v souladu s ust. Zákona č. 101/2000 Sb., o ochranu osobních údajů a dále v souladu s ustanoveními § 180 trestního zákoníku a ustanoveními §8a, §8b, §8c trestního řádu a zákona o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže podle zákona č. 218/2003 Sb.

Za kladné vyřízení mé žádosti předem děkuji.

Karel Sedláček

V Uherském Brodě dne 18. února 2014

schvaluji – neschvaluji

plk.JUDr.Bronislav Šabršula
vedoucí územního odboru
Uherské Hradiště

PŘÍLOHA II: STATISTICKÉ ÚDAJE O STALKINGU

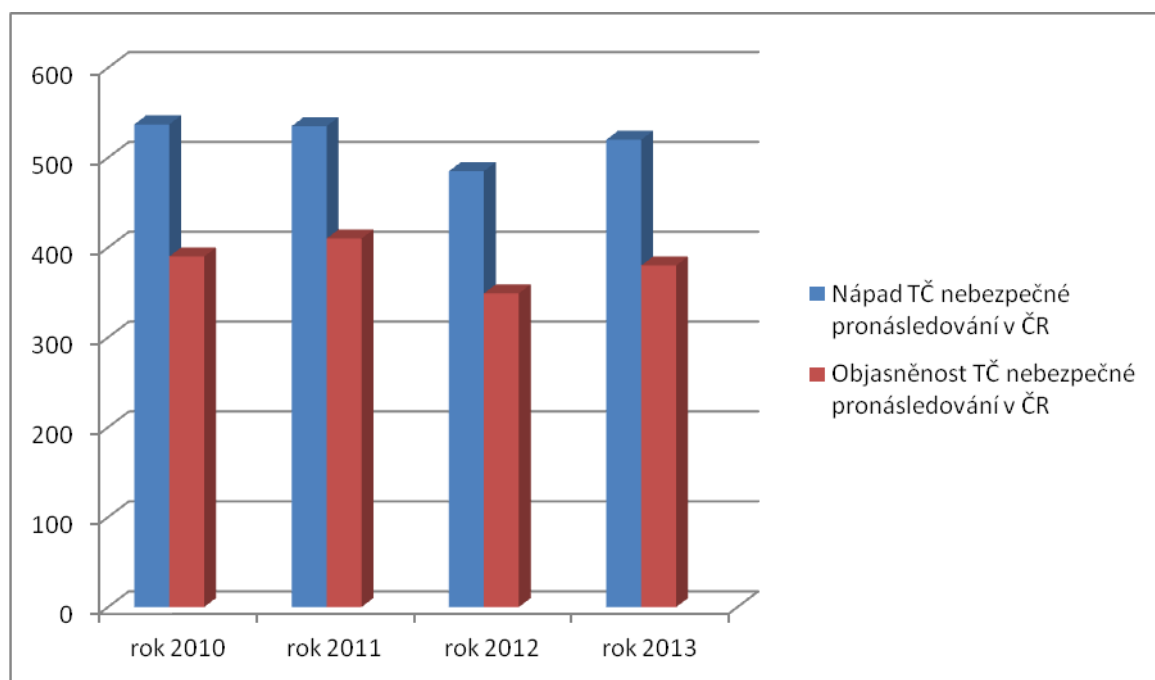
Statistické údaje o nebezpečném pronásledování v České republice

Policejní prezídium Policie České republiky eviduje ve svých statistických výkazech údaje o případech nebezpečného pronásledování od 1. 1. 2010, kdy v souvislosti s účinností nového trestního zákoníku, kdy byl tento trestný čin do něj implementován.

V roce 2010 Policie České republiky evidovala celkem 537 případů nebezpečného pronásledování a tyto prověřovala. Z těchto evidovaných případů bylo 390 objasněno, což činí 72,63%. V tomto roce z celkového počtu evidovaných případů, bylo 5 případů spácháno pod vlivem návykových látek, 153 případů spáchali recidivisté, 3 případy osoby mladistvé (15-17 let) a 35 případů spáchaly ženy.

V roce 2011 bylo ze strany Policie České republiky evidováno 535 případů nebezpečného pronásledování. Z těchto evidovaných případů bylo 410 objasněno, což činí 76,63%. 9 případů bylo spácháno pod vlivem návykových látek, 192 případů spáchali recidivisté, 1 případ osoby mladistvé (15-17 let) a 27 případů spáchali ženy.

Graf: Nápad TČ nebezpečného pronásledování v ČR v letech 2010 až 2013 a jeho objasněnost.

Zdroj: Údaje pro graf získány ze statistik Policejního prezídia Policie ČR

V roce 2012 bylo ze strany Policie České republiky evidováno 485 případů nebezpečného pronásledování. Z těchto evidovaných případů jich bylo objasněno 349, což činí 71,96%. Z toho pachatelé spáchali 9 případů pod vlivem návykové látky, 158 případů spáchali recidivisté, 1 případ osoba nezletilá (1-14 let), 3 případy osoby mladistvé (15-17 let) a 38 případů spáchaly ženy.

V roce 2013 prověřovala Policie celkem 520 případů nebezpečného pronásledování. Objasněno bylo 380 případů, což činilo 73,08%. 12 případů bylo spácháno pod vlivem návykové látky, 175 případů spáchali recidivisté, 2 případy osoby nezletilé (1-14 let) a 27 případů ženy.

Z uvedených údajů je zřejmé, že nápad trestného činu nebezpečné pronásledování v letech od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2013 je celkem vyrovnaný, v roce 2012 byl zaznamenán mírný pokles, oproti letům 2010 a 2011, v roce 2013 pak nastal mírný nárůst, který však nedosahoval té výše jako v letech 2010 a 2011. Z grafu a tabulky vyplývá, že nejvyšší nápad byl v roce 2010, to byl rok, kdy stoupl v účinnost nový trestní zákoník a s ním nový trestný čin nebezpečné pronásledování. I objasněnost tohoto trestného činu byla v letech 2010 až 2013 vyrovnaná a pohybovala se v rozmezí 71-77%. Nejúspěšnější byla Policie České republiky v objasňování v roce 2011, nejméně úspěšná pak v roce 2012.[15]

Tabulka: Skladba pachatelů nebezpečného pronásledování - objasněných

Pachatelé	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
Pod vlivem návykové látky	5	9	9	12
Recidivisté	153	192	158	175
Nezletilí	0	0	1	2
Mladiství	3	1	3	0
Ženy	35	27	38	27
Ostatní	194	181	140	164

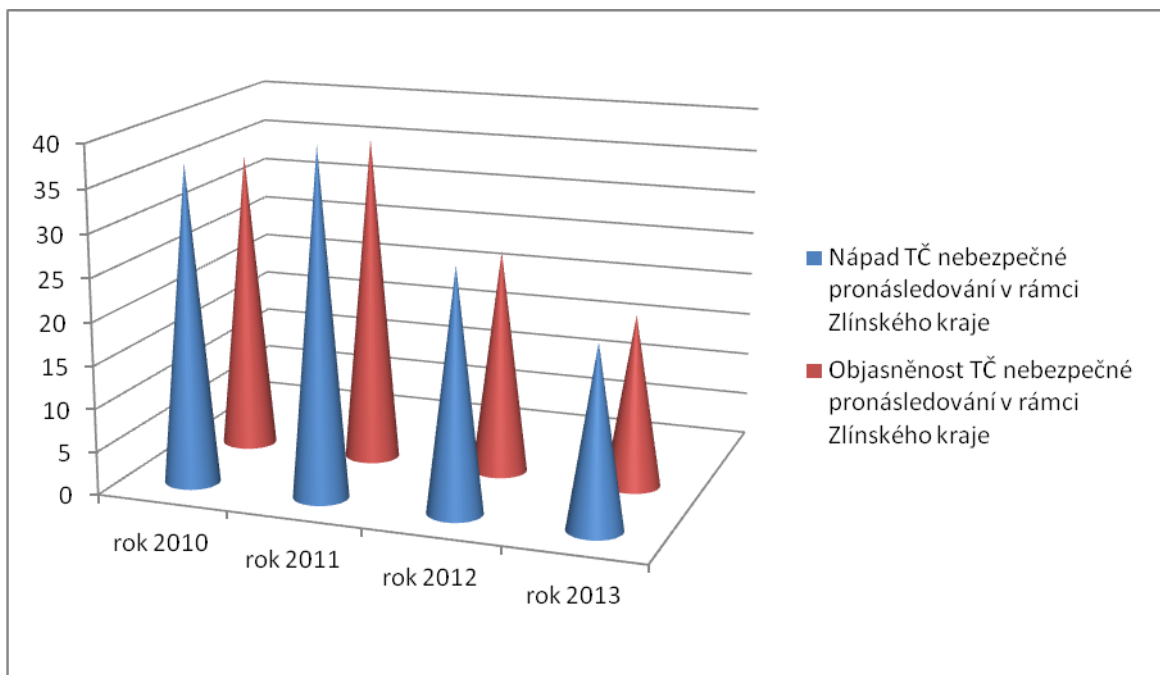
Zdroj: Statistika Policejního prezidia Policie ČR

Nebezpečné pronásledování ve Zlínském kraji

Ve svém výzkumu statistických údajů trestného činu nebezpečné pronásledování podle § 354 TrZ ve Zlínském kraji, jsem vycházel z Evidence trestního řízení (ETR) a statistických údajů z této evidence. Údaje mi byly poskytnuty na základě žádosti, kterou jsem podal k rukám vedoucího Územního odboru v Uherském Hradišti.

V období od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010 bylo Policií České republiky Krajského ředitelství Zlínského kraje, evidováno celkem 37, ve kterých bylo dáno podezření z přečinu nebezpečné pronásledování. Objasněno bylo celkem 35 případů, což je 94%. Ukončení prověřování přečinu nebezpečného pronásledování bylo následující: Odevzdáno k projednání přešupku podle § 159a odst.1a TrŘ bylo 8 případů, 2 případy byly odloženy podle § 159a odst. 2 k § 11 odst.1i TrŘ pro nepřipustnost trestního stíhání, 9 případů bylo ukončeno Zprávou o výsledku ZPŘ dle § 1749c odst. 1 TrŘ, 2 případy zůstaly neobjasněny a byly odloženy podle § 159a odst. 5 TrŘ, ve 2 případech zastavil trestní stíhání zástupce dle § 172 odst.1c TrŘ, 4 případy byly odloženy podle § 159a/1 TrŘ, v 8 případech byl podán návrh na podání obžaloby podle § 166 TrŘ, v 1 případě bylo podmíněno zastaveno trestní stíhání podle § 307 odst. 1 TrŘ a 1 případ byl státním zástupcem postoupen jinému orgánu podle § 171 odst. 1 TrŘ.

Graf Nápad stalkingu ve Zlínském kraji a objasněnost v letech 2010 až 2013

Zdroj: Údaje získány z ETR Krajského ředitelství policie Zlínského kraje

Od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2011 bylo ve Zlínském kraji evidováno celkem 40 případů nebezpečného pronásledování, z toho bylo 38 případů objasněno, což činí 95 %. Způsoby ukončení byly následující: 7 případů, bylo odevzdáno k projednání přestupku podle § 159a odst.1, písm.a) TrŘ . Odloženo dle § 159a odst.2 k § 11 odst.1, písm.i) TrŘ pro nepřípustnost trestního stíhání, byly 2 případy, 13 případů bylo ukončeno zprávou o výsledku ZPŘ podle § 179c odst.1 TrŘ, neobjasněny byly 3 případy, které byly odloženy podle § 159a odst.5 TrŘ , odloženy podle § 159a odst.1 TrŘ , byly 2 případy návrhem na podání obžaloby podle § 166 TrŘ bylo ukončeno 9 případů a 4 případy byly sloučeny do jiných případů.

V roce 2012 v období od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2012 bylo ve Zlínském kraji evidováno celkem 28 případů neb případů nebezpečného pronásledování, z nichž bylo objasněno 26 případů, což je 92,82 %. Ukončeny byly tato případy následovně: 1 případ byl odložen podle § 159a odst. 3 TrŘ pro neúčelnost. 9 případů bylo odevzdáno správnímu orgánu k projednání přestupku podle § 159a odst.1, písm.a) TrŘ, návrhem na podání obžaloby podle § 166 TrŘ byly ukončeny 3 případy, 1 případ byl odložen podle § 159a odst.2 k § 11 odst.1, písm.i) TrŘ, pro nepřípustnost trestního stíhání, zprávou o výsledku ZPŘ podle § 179c odst.1 TrŘ, bylo ukončeno 9 případů, 2 případy zůstaly neobjasněny a byly odloženy podle § 159a odst.5 TrŘ, 1 případ byl odložen podle § 159a odst.1 TrŘ, 1 případ byl sloučen do dalšího a 1 případ byl předán k jinému útvaru.

Tabulka : Způsoby ukončení případů nebezpečného pronásledování ve Zlínském kraji

Ukončení dle TrŘ	2010 (%)	2011 (%)	2012 (%)	2013 (%)
§ 159a/1a	8 (21,6%)	7 (17,5%)	9 (32,13%)	5 (23,8%)
§ 159a/2	2 (5,4%)	2 (5%)	0	2 (9,52%)
§ 159a/3	0	0	1 (3,57%)	0
ZPŘ § 179c/1	9 (24,3%)	13 (32,5%)	9 (32,13%)	4 (19,04%)
NPO § 166	8 (21,6%)	9 (7,5%)	3 (10,71%)	1 (4,76%)
§ 159a/1	4 (10,8%)	2 (5%)	1 (3,57%)	4 (19,04%)
§ 159a/5	2 (5,4%)	3 (7,5%)	2 (7,14%)	1 (4,76%)

§ 171/1	1 (2,7%)	0	0	0
§ 172/1	2 (5,4%)	0	0	0
§ 307/1	1 (2,7%)	0	0	0
Jiný způsob	0	4 (10%)	2 (7,14%)	3 (14,28%)
celkem	37 (100%)	40 (100%)	28 (100%)	21 (100%)

Zdroj: ETR Krajského ředitelství policie Zlínského kraje

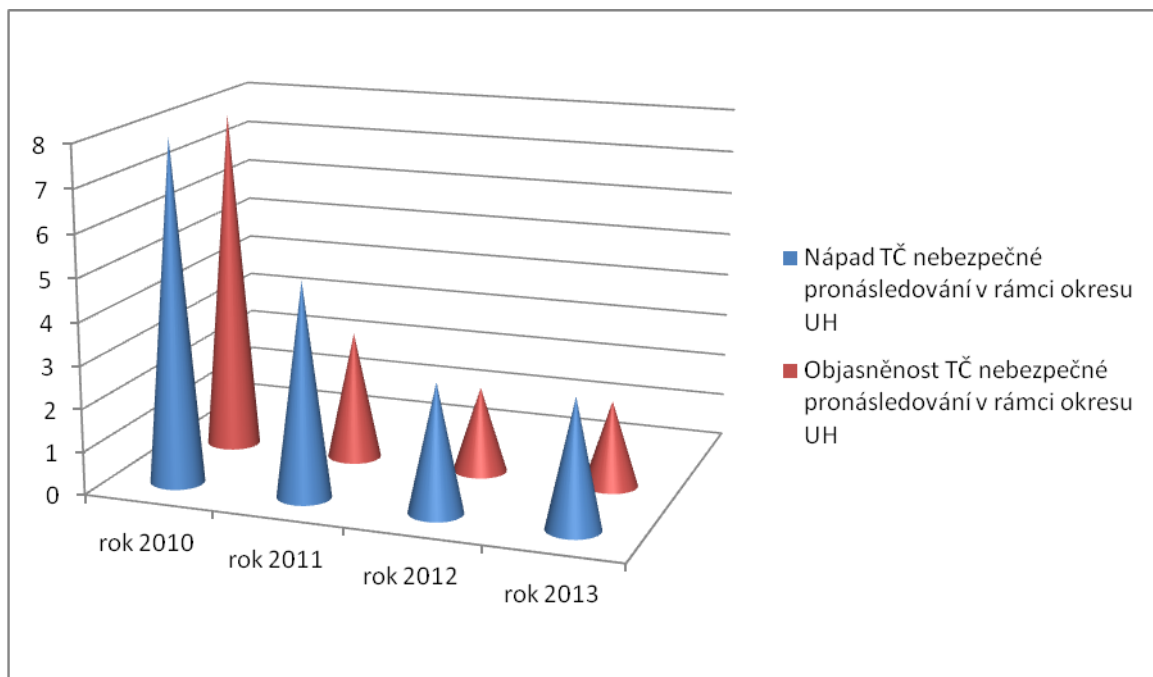
V období od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 bylo ve Zlínském kraji evidováno 21 případů nebezpečného pronásledování, dá se říct, že 20 případů bylo objasněno, což činí 95,2%, ale z těchto případů nebyly 3 případy nebyly do konce roku ukončeny. Odevzdáno k projednání přestupku správnímu orgánu podle § 159a odst.1, písm.a) TrŘ, bylo 5 případů, 2 případy byly odloženy podle § 159a odst.2 TrŘ k §11 odst.1i) TrŘ, pro nepřipustnost trestního stíhání, zprávou o výsledku ZPŘ byly ukončeny 4 případy, 4 případy byly odloženy podle § 159a odst.1 TrŘ, návrhem na podání obžaloby podle § 166 TrŘ byl ukončen 1 případ a 1 případ byl odložen podle § 159a odst.5 TrŘ, kdy se nepodařilo zjistit pachatele. Tyto údaje jsou zapracovány do tabulky č. 2. V rámci

Z uvedených údajů se jeví, že počet zjištěných případů nebezpečného pronásledování ve Zlínském kraji, které eviduje Policie ČR, má klesající tendenci, přičemž v letech 2010 a 2011 byl jejich nápad nejvyšší a v následujících dvou letech klesal.

Nebezpečné pronásledování v rámci okresu Uherské Hradiště

Pod Krajské ředitelství policie Zlínského kraje spadají čtyři okresy, které v rámci policejního organizačního dělení spadají pod jednotlivé Územní odbory. Já jsem se zaměřil na okres Uherské Hradiště, kde pracuji a na evidenci přečinu nebezpečného pronásledování v rámci Územního odboru Policie České republiky Uherské Hradiště.

Graf : TČ nebezpečné pronásledování na okrese Uherské Hradiště a objasněnost v letech 2010 až 2013

Zdroj:ETŘ Krajského ředitelství policie Zlínského kraje

V rámci Zlínského kraje, nebyl podíl nápadu nebezpečného pronásledování v okrese Uherské Hradiště nijak významný. Jak je patrné z grafu č. 3, v roce 2010 bylo na tomto okrese evidováno celkem 8 případů, všechny byly objasněny, tedy objasněnost byla v tomto roce 100%. Způsoby ukončení byly následující: 2 případy byly odevzdány k projednání přestupku správnímu orgánu podle § 159a odst.1, písm.a) TrŘ, podle § 159a odst.2 k § 11 odst.11i) TrŘ byl odložen 1 případ pro nepřipustnost trestního stíhání, 4 případy byly ukončeny zprávou o výsledku ZPŘ podle § 179c odst.1 TrŘ, návrhem na podání obžaloby podle § 166 TrŘ byl ukončen 1 případ.

V roce 2011 bylo na okrese Uherské Hradiště evidováno celkem 5 případů, z nichž byly objasněny 3 případy což je 60%. Odevzdáním věci k projednání přestupku podle § 159a odst. 1, písm.a) TrŘ byly 2 případy, 2 případy byly odloženy podle § 159a odst. 1 TrŘ a 1 případ byl ukončen návrhem na podání obžaloby podle § 166 TrŘ.

Na okrese Uherské Hradiště byly v roce 2012 evidovány 3 případy nebezpečného pronásledování, 2 případy byly objasněny, což je 66,66%. Návrhem na podání obžaloby podle § 166 TrŘ byl ukončen 1 případ, 1 případ byl ukončen zprávou o výsledku ZPŘ podle § 179c odst. 1 TrŘ a 1 případ nebyl objasněn a byl odložen podle §159a odst. 5 TrŘ.

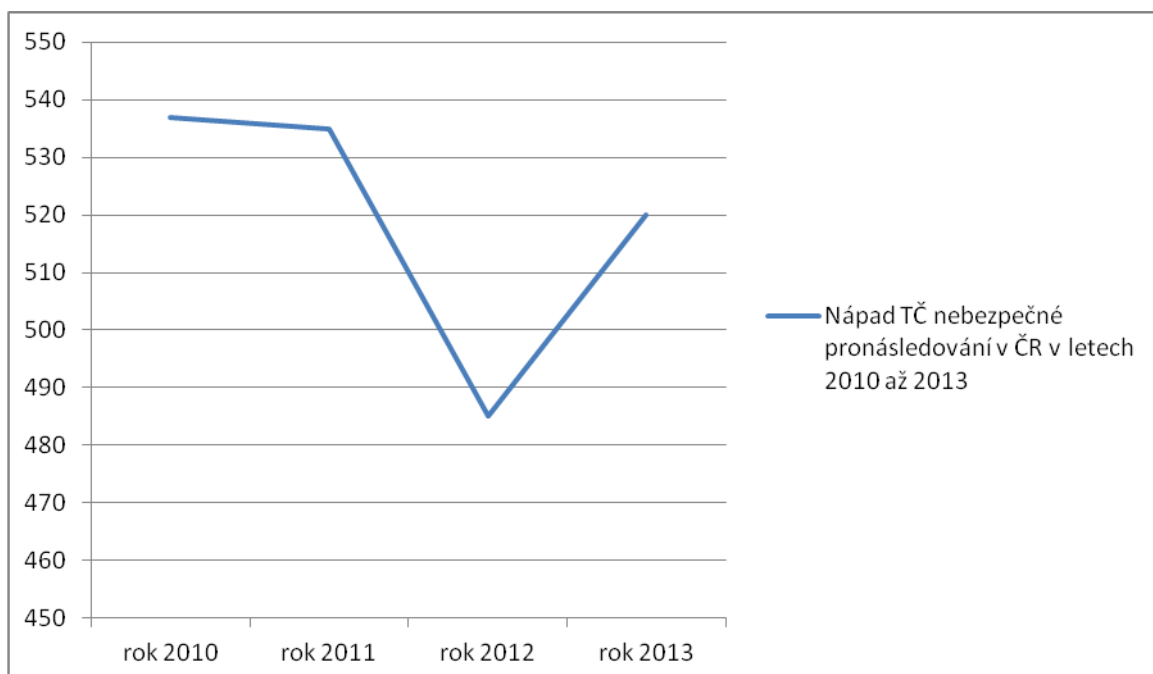
Rok 2013 byl obdobný jako v roce 2012, byly evidovány celkem 3 případy nebezpečného pronásledování, z toho byly 2 objasněny, což je 66,66%. 1 případ byl neobjasněn a byl odložen podle § 159a odst. 5 TrŘ, 1 případ byl odložen podle § 159a odst. 1 TrŘ a 1 případ nebyl do 31. 12. 2013 ukončen.

Z uvedených údajů je zřejmé, že na okrese Uherské Hradiště je nápad této trestné činnosti malý a má stagnující tendenci.

Porovnání vývoje nápadu nebezpečného pronásledování v rámci ČR a Zlínského kraje

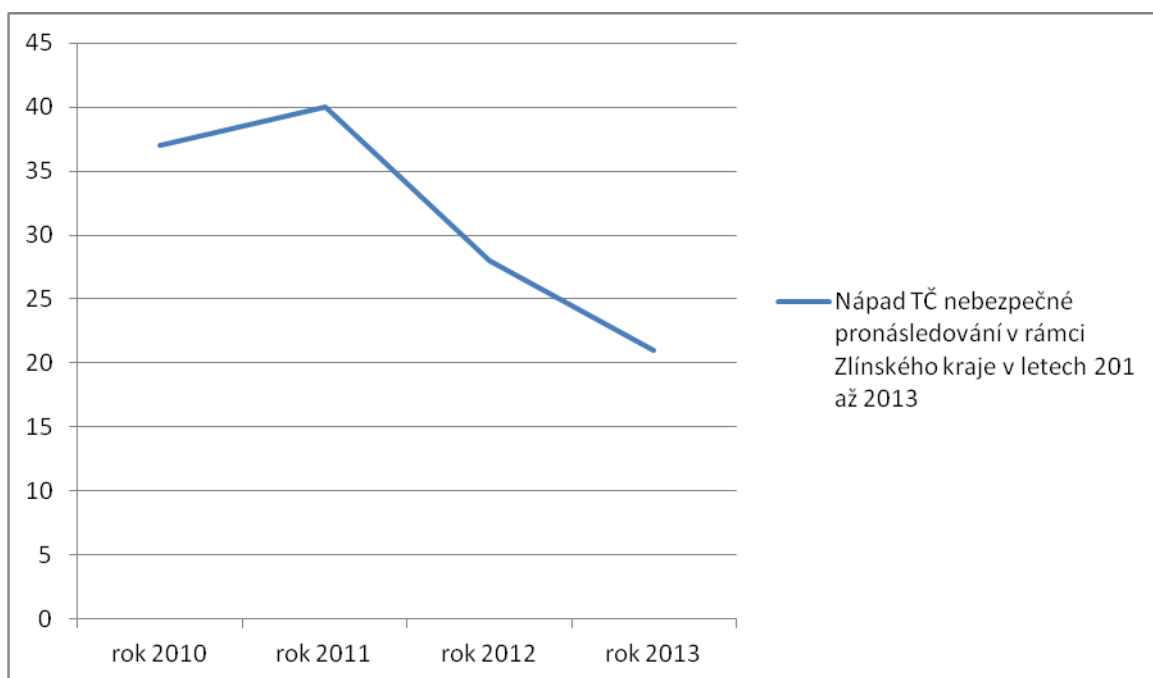
Ze zjištěných údajů ve statistických výkazech Policejního prezidia Policie ČR i v Evidenci trestního řízení Krajského ředitelství policie Zlínského kraje je zřejmé, že nápad trestného činu nebezpečné vyhrožování má stagnující tendenci, v rámci Zlínského kraje pak nastal pokles.

Graf Vývoj nápadu TČ nebezpečné pronásledování v rámci ČR v letech 2010 až 2013

Zdroj: Údaje pro graf získány ze statistik Policejního prezidia Policie České republiky

Graf Vývoj nápadu TČ nebezpečné pronásledování v rámci Zlínského kraje v letech 2010 až 2013

Zdroj: Údaje pro graf získány z ETR Krajského ředitelství policie Zlínského kraje

V rámci ČR byl od roku 2010 do roku 2012 pokles nápadu tohoto trestného činu, v roce 2013 nastal opětovný nárůst, ale již ne na úroveň roku 2010 nebo roku 2011. Ve Zlínském kraji je od roku 2010 patrný pokles evidovaných skutků až do konce sledovaného roku 2013.